

స్వామి వివేకానంద కవితా త్రైకవం

Cont - 1041

181-49309
 అచ్చ-మె
 1541

1541

181-49309

అచ్చ-మె

1541

అచ్చమె

స్వామీ వివేకానంద

కవితావైభవం

ఓగేటి అచ్యుతరామశాస్త్రి

ప్రచురితం

డిసెంబర్ 1964

యవనభారతి కార్యాలయం

అంధ్ర ప్రదేశ్ సరిహద్దు భవనములు
విల్ గోల్డ్, హైదరాబాద్, మి. డి.

ANANDA KAVITHA VYBHAVAM
 A tribute to the poetic excellence of
 Veekanda by O. Achutarama Sastry

YUVABHARATHI, SECUNDERABAD-500003

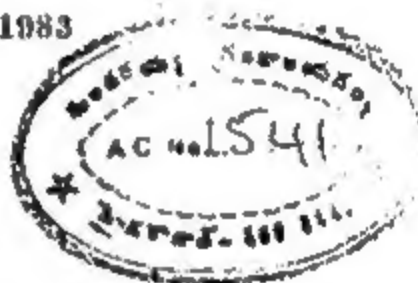
యువభారతి

ప్రచురణ : 96

ప్రథమ ముద్రణ : కేటెగరీ 9, 1983

ప్రతులు : 3,200

ముఖచిత్ర రచన : కె.ఎ. పీ.రాజు

ముద్రణ : కె.ఎ.పీ.రాజు ఆర్ట్ ప్రెస్, హైదరాబాద్, హైదరాబాద్.

ముఖచిత్ర ముద్రణ : కె.ఎ.పీ.రాజు ఆర్ట్ ప్రెస్, హైదరాబాద్, హైదరాబాద్.

ప్రచురణ :

యువభారతి

కె.ఎ.పీ.రాజు ఆర్ట్ ప్రెస్-500003 హైదరాబాద్
 యువభారతి కార్యాలయం
 ఆంధ్రప్రదేశ్ పరిషత్ భవనములు
 కె.ఎ.పీ.రాజు ఆర్ట్ ప్రెస్-500003

పె : డా. 4995 ₹ = 00

యువభారతి పరిచయము

ఉత్తమ అభ్యయనముల వల్ల వ్యవస్థాపిత సమగ్రత చేకూరుతుంది. సమాజంలో సామరస్యము పెంపొందుతుంది. ఉత్తమ బాస ప్రసవదానికి పుస్తకాలు దక్కని సాధనాలు. అందుకీ అందుబాటులో రించే విధంగా మంచి పుస్తకాలను అందించే ప్రయత్నానికి యువభారతి పూనుకొని కఠినమైన కష్టపయ్యేట్లుగా పాఠ కొత్తల మేలుకొనియున్న ప్రాతిపదికగా పెట్టుకొని గూర్చి పుస్తకాలను ప్రచురించింది. ఉపవాసములకు కావ్యక్రమాలను, సవస్థులను నిర్వహించింది.

సహృదయుల సహకారంతో పుస్తకాల అమ్మకం వల్ల వస్తున్న డ్రచ్చుతో పుస్తకాలను ప్రచురిస్తూ రమ్యమైన విలువ ఎక్కువ విలువ పుస్తక సాహిత్యాన్ని అందించడానికి యువభారతి ఉద్దేశిస్తున్నది. ఉత్తమ సాహిత్య ప్రచారాన్ని శ్రమగా పెట్టుకొని, ప్రచురణించి విలువరిస్తున్నదే కాదు మా సంస్థ వ్యాపార సంస్థ కాదు.

చారిత్రా దేశంలో ఎక్కడున్నానో యువభారతి నిర్వహిస్తున్న సాహిత్యోత్సవంలో పాఠ పఠకునేమను ప్రాచీనములైన సాహిత్యముల పత్రాలలో 8500 మంది సహృదయులు చేరి ప్రచారము విజయవంతం చేసినారు. యువభారతి వసిష్టాన్నిర్వాణంతో సహకరించేమను ఆరంభించుటైన సభ్యత్వ పత్రాలతో చారిత్రా మిత్రులుగా 975 మంది, చారిత్రా భాషములుగా 125 మంది చేరారు.

ప్రచారదాత

జూలై, 9, 1958

ఇరివెంబి కృష్ణమూర్తి

అధ్యక్షులు, యువభారతి

మా మాట

చారిత్రక పునర్నిర్మాణానికి ప్రతిర వివేకవంతుడైనది విద్యవాది. దాన్ని తమస్వల్లో చిక్కుచుని చారిత్రకంలో, ఆనైకజానంలో, మూలవిశ్వాసాలలో సరళమరచుకుని స్వీయప్రతిభను గోల్పోయిన చారిత్రకులను వివేకవంతుడు అత్యవిశ్రాంత జ్యోతిషుడు నందించినాడు. దైవంపై విశ్వాసంలేని జాళ్లకంటే అత్యనిశ్చానం లేనివాళ్లు మానవాళికెలో నష్టం కలిగిస్తారని ఆయన నమ్మినాడు. చారిత్రకుల తత్త్వజ్ఞానను భావాలరచాలో వెరల్ది. ఈ వేదభూమికి గొప్ప ఆదరగౌరవాలు సంపాదించి పెట్టినాడు. చరిత్రకై, నిష్ఠుంగుడై, చారిత్రకులల్లో అత్యవిశ్రాంతి, సేవానుభూతి, దేశభక్తి, తత్కాలరతిని కలిగించడానికి తపస్సుచేసిన మహనీయుడు ఆయన. స్వామి వివేకానందుడు సంస్కృత, పంగ, అంగ్లభాషా నిష్ణాతుడు. ఈ మూడు భాషలలో ఆయన కవివాస్యస్థి చేసినాడు. ఆయన గీర్వాణవాది అంగీకరణం, వ్యనిమంతుం. మనోహరమైన కల్ప సంయోజనకూ, సమచార్య భావనంభవకూ, అమోఘ సంరక్షాత్మకరకూ ఆయన కవిర కాదాది.

సంస్కృతాంధ్ర, ఇంగ్లీషు భాషల్లో తర్కాని అభివీక్షి, సంపాదించిన 11 ఓగిడి అమృతరామశాస్త్రిగారు వివేకానందుని సంస్కృత కవితలు కొన్నింటిని తెలుగు భాషా వ్రాసి మాకు ప్రపంచంకోసం అందించినారు. శాస్త్రిగారు సంస్కృత భాషలో నాటక ప్రయోగములు, నటులు, అనర్థక భావాప్రవాహంగా చారిత్రక సంస్కృతికి సంబంధించిన అనేకాంశాలపై ఉపన్యాసాలు చేస్తుంటారు. వాళ్ళ వరంసులు. చృత్రి అభివృద్ధి, ప్రచుత్రి చార్మికం. ఈ పుస్తకం వ్రాసి ఇచ్చి మా సాహిత్యోద్యమానికి ప్రోత్సాహం కల్పించిన శ్రీ శాస్త్రిగారికి మా హృదయ పూర్వకాభినందనాలు.

ఇరిమెంటి వృష్టమూర్తి

9-12-83

అర్జునుడు, యువభారతి.

స్వామీ వివేకానంద

మనస్థైర్యం కర్మము తిరుగు ముక్త్యాపయమో భూయో
 లో! న వివాదాశ్చస్మాన్ చామకృష్టవాసా వయమ్.

సకలము లార్పితప్రాంతం. ముఖ్యము మానవజీవితంలో పెరలించి
 వేస్తాం. ఓహో! మేముకూడా నీటి తరిమితుకాదో! చామకృష్ట పరమహంస
 భాసులం అంటారు ఏదానండుచోరచోర. ఎంత గురుభక్తి! ఎంత ఆత్మ
 విశ్వాసం! ఎంత భారవాం! ముక్కుచేరి మురంకరమైన క్షోరమిది!

నేను భగవంతుణ్ణి చూడాలి-అని ప్రకటించిన అరణ్యభ్రమరము రామ
 కృష్ణుడు. అరణిలో భగవంతుణ్ణి చర్చించిన మహాభ్రమరము వివేకానందుడు.
 సంకల్పాల దామర దక్షిణేశ్వరముడే ముగ్ధాడుం, అక్కడొక రిన్న రేవాంయం,
 అందులో మేవేసియున్న జగత్తుని లోబడి, ఆమె పాదాలచేత పడితిన్నా
 నొకపిల్లివాడు-తల్లి వాకిప్పుడు కనిపిస్తావే! చచ్చివచ్చుకు కదలిస్తావే! అని
 పరితపిస్తూ, వినిపిస్తూ ఆమె పాదాలను తలబ్రతులు కొట్టించుకున్నాడు. ఈ
 అమ్మలాన్ని అల్లంకూకలలో నిలువని రింపిస్తూ కనిపిస్తే చోరున్నావోక కాగల
 మహాభ్రమరము. ఇవార అమృతమైన దృశ్యవరాకం!

అరణ్యం నీచస్మృత్యుడు. ఇరవార జిజ్ఞాసువు. అరణ్యం జాగృత తిమ్మ
 వైరస్యం. ఇరవార సుప్తవైరస్యం. ఇతడు కచ్చు, ఇత ముండు ప్రబుద్ధస్థిగోవు
 వచ్చి! రెండు రేఖలు-అమలు నన్నిహితమైన చిత్తర నిర్మిచేశాడు. ఇత
 కడుగుడు. అతడు చెప్పుడు. భగవంతుడున్నాడా? ఉన్నాడు; మీరు చూచితిరా?
 చూచితిరా? విట్లంతుడు? నీచమంతుడు. నీలోనే ఉన్నాడు. నీనే భగవంతుడివి!
 అంతే; ఆ వైరస్యం ఇతల్లి స్వప్నించింది! ఈ జడజీవితం పరిశీలి. నిర్విరల్ప
 సమాధిగరమై మేల్కొన్నాడు. ఆ చక్షుర్యకముని కత్తిపాత్రప్రకర గుణ
 కొన్నాడు! ప్రబుద్ధించింది! ఈ చాచి, జగత్తును దివీతి అయింది. చామకృష్ట
 రమ్యరవానితేలిక విజయమూక వివేకానందుడు!...రామ, భారతీయ భర్తరవాని
 కెత్తిన విజయమంత!

అపిదేశ్యం నుండి వెలువడిన యీ శక్తిపాత్ర ప్రభువేంద్రుల యొక్క
 అదే, శీతగణించు చుట్టూ సమంతా మట్టిమట్టి కన్యాశుమారి చేదు
 అన్నది, అక్కడ నమూనాగ్రంథంలో ఉన్న కొన్ని చాటుకలు. చుట్టూ ఉల్లం
 కల్లోలంగా ఉన్న నమూనాగ్రంథం ! మళ్ళీ అక్కడ వలె అసీమిదై ఉన్న
 ఈ కామయోగకారి, కన్యాశుమారి పాదాలవలెనన్న యీ మహాపురుషుడు
 గూర్చివాడు కలంపై వెలుగొందుచున్న పరమకృష్ణ భావనాదు. ఆ రీతిలో
 నేర్చుకొంటాడు ఈ మళ్ళీ అన్న వేదకోటం, వేదం, వైద్యాంశం,
 అరణ్యం, వర్ణం, క్రమం నున్నా, రామాయణం, గీత
 శంకర గీతంపై, పరమేశ్వరునిపై ప్రసంగిస్తున్నది. అట్టిట్లుంటే ఆ నేర్చుకొ
 న్నాడు పూర్వీకాదులను, అది మాతృవద్ద ఉన్నవలెనన్నాడంటే చర్చిస్తున్న
 హర్షాన్ని, అది దీక్షితులకు ఉండవలసిన గుణాలు ఉన్నట్లున్నాడు
 బాషాలో ఉద్దేశ్యం గుర్తించుచు. ఒకనైపు అభ్యాసకమైన మేధావి, మహాక
 నైపు అభ్యాసకమైన మేధావి, అట్లుగా ఉన్నట్లున్నాడు. అట్టిట్లుంటే ప్రసంగించు
 కన్యాశుమారి, చూడవలసిన స్వామీగారిది.

కన్యాశుమారి కంటే నుండి ఈ వివేకగోచర: అట్లుగా దిగి వచ్చేట
 ప్రపంచ సర్వవార మహానా వేదమై: చూపింది. ఇట్టి యీ గీతం వలె
 లేదు. ఆ దేశం ఏదంటే, తనను కాపై చేసిన లంఘనం. "గృహ్యసూ
 న్యుగ్రంథం" అన్నదాని మన దేశం విషయంలో వలె నుండి ! అట్టిట్లుంటే
 నుండి గొంతులలో వెలుగొందుచున్న ఆ కామయోగకారి, చూపింది
 గృహ్యం, తాతరదేశమే నవవిషయం అమిస్తే అక్కడ సమంతా ! అట్టిట్లుంటే
 "ఓ అమరీతి సోదరీ సోదరీలా!" అన్న మహానా, కామయోగ, చూపింది
 సోదరీత్వ ప్రతిపాదనలు అమరీతి తాతరదేశమే చూపింది ! వలె
 చూపింది ప్రపంచం పురకరించుచు ! నుండి వేలా చూపింది అట్లు
 మార్కెట్లోనుండి అమరీతి తాతరదేశమే చూపింది ! చూపింది
 చూపింది చూపింది !

ఆ నేర్చుకొంటే ఇప్పుడేవేవ ఆ "సంక్షిప్త తాతర స్వరూపం", ఆ
 తాతరదేశం సంస్కృతి లేళ్ళుకొరం తాతరదేశం చూపింది చూపింది
 చూపింది. మనం కన్యాశుమారి అమ్మవారి పాదాల వలెనన్నాడు ఆ
 నుండి పామగిరి పక్కం ఆ చూపింది చూపింది, ఆ కామయోగకారి

ఓగేటి ఆచార్యరామశాస్త్రి

దాకటియ పాంశ్శృతిక పునరుద్ధరణానికి అడుదాడుతానాగ దుడులై నయ్యి.
మలమ నిస్త్రుంగా ఉన్న రేళం దిమ్మ తిరిగిపోయింది! ఆనందంలా 'నా,
ముద్దయింది! ఎవరి వివేకానందము! ఎవరి సరేయిదుకు! ఎవరి వీరేశ్వరుడు
ఇది అప్పుడు చెంతేగదా చచ్చి!

చెంతాగో వెళ్ళుటానికి పూర్వం వివేకానందము పూనాలో రింక్ గారి
యింట్లో ఒక వారం వరకు అంతటం జరిగింది. అదొక గొప్ప సన్నివేశం.
వివేకానందుడు రింక్ గారి గూర్చి తెలుసు. అచ్చటికే రింక్ సుప్రసిద్ధుడు.
వివేకానంద గూర్చి రింక్ గారికి ఏమీ తెలియదు. ఆ పది రోజుల్లోనూ ప్రతి రోజు
కలుసుకుంటూ ఇద్దరూ ఏ వేదాంతవర్తలో భేషాచారీ గారి ఒకరి పుట్టాపూర్వోత్త
రాలను గూర్చి మతాంతర అంతగా వర్ణించుకొన్నది లేదు. చెంతాలో వివేకా
నంద మూవిన కలెక్షన్ వాడు విన్న తరువాత రింక్ విస్తుపోయాడు. ఇరదా
వివేకానందము! అనుకొన్నాడు. ఆ తరువాత వీధివర్తనా కలుసుకొన్న మట్టాలు
ఎంత మరుగమైంది! రింక్, రవింద్రుడు, రామశిర్డీ ఇలా ఎందరో మహా పురు
షులు వివేకానందుని సమకాలికులు. పరస్పరం సన్నిహిత సంబంధాలున్న
మహానీయులు. ఆ మట్టాలు, దడుపునా ఉంటే ఈ గొప్పదీక్షేం వాదాలిపిస్తుంది!
అరవిందుడు, వివేకానందుడు కలుసుకొన్న సందర్భాలు గోచరింపవు.
అరవిందుడు బైల్లో యోగసాధన చేస్తున్నప్పుడు తనను వివేకానందుడు పది
కీలీస్తున్నట్లు అనుభవించేవడు. అతని వాచీ తనను విసిరివేడేడు! రాసు ప్రతి
పావించిన 'అరి మానస' సిద్ధాంతానికి స్ఫూర్తివారి వివేకానందుడే నంటాడు
అరవిందుడు. ఇంకా ఇలా అంటాడు :

"Be hold, Vivekananda still lives in the soul of
his mother - land and in the souls of her children"
ఎంత గొప్ప మాట ఇది!

వివేకానందుని శబ్దానిధు భువనేశ్వరీదేవి. దురదముందు ఈశ్వరి యుట!
శంకరీ పేరు విశ్వరాముడు. విశ్వరాముడు వాడుకడు! తనపేరు చదివేందుకు,
నయనం ఇచ్చేందుకు! ఎంత అద్భుతమైన నమ్మకము! ఇక్కడే ఉన్నది
అతని వీరసంస్కారం చూడండి. అందుకే, విశ్వయోగి, విశ్వరవి
రాగరిగాడు. ఈయన 1868 జనవరి 12 సోమవారం శుకర సంక్రాంతిగాడు
జన్మించాడు. 1902 మార్చి 4 వాడు మహానమాచార్యుల వెళ్ళాడు. మొత్తం

పెట్టేవారు. చివరకు మూలమే జీవించారు. ఈ స్వర్ణకాలంలో ఎంత చరిత్ర
 ఉందో! అగట్లను శంకరులు కూడ చూచి 92 సంవత్సరాలకే నేహం
 అవ్వలేదాడు. శంకరుల అపరాధతాపమే వివేకానందులు.

బుద్ధుని కరుణాహృదయము, శంకరుల మేధాసంపత్తి వివేకానందునిలో
 రంగబిందుకొన్నాయి. ఈ ముహూర్త చరిత్రను పరిశీలించినాస్తే ఇంకా ఎన్నో
 ఉషణాలు బుద్ధునివి కొన్ని. శంకరునివి కొన్ని. ఈరెనిలో సమన్వయపడినట్లు
 కనుపిస్తాయి. భారతదేశ చరిత్రను, సంస్కృతికి ఒక్క అనిగరను సంతరించి
 పెట్టిన మహనీయులు ఈ ముగ్గురే. చిరమేనుండే ఈ ముగ్గురు కూడ వారి
 అందమైనవారు. వారరదేశంలో రాతా అందమైన సుప్రసిద్ధ మహాపుడువలెను
 అంటే యీ ముగ్గురే అని చెప్పవచ్చు. వీరిపేర్లు వివేకానంద, శంకర, రామన్య
 కంఠముందు నడయాడుతుంది. ఇక తర్వాతికి వస్తే బుద్ధుడు తన బోధనల
 ద్వారా ఈ జాతిని సమ్మోహించేస్తే శంకరులు సుశీలకం చేశారు. వివేకా
 నందుడు ఈ రెండు చేశారు. అందుకే వివేకానందుణ్ణి గూర్చి అలోచించేటప్పుడు
 మన ఆలోచనల కూకల్చిత్రేష్ట బుద్ధుని దగ్గల తన్నిపెడతాయి. వివేకానందుడు
 గదా; భారతదేశానికి రావోపు 1600 సం॥ సరిపడి నిర్వాణానందు రాసు ఇచ్చి
 పోతున్నాను అని. అంటే వివేకానందుని చరిత్రను పూర్వరంగం బుద్ధుడుదాదా
 2500 సం॥, ఉత్తరరంగం 1500 సం॥. మొత్తం 4 వేల సంవత్సరాల చరిత్ర
 రావాలిప్పుమాట. ఇట్టివి వివేకానందుని వ్యక్తిత్వం.

ఒక సంవత్సరంలో వివేకానందుడు తనమహిమి తాను "Condensed
 India" (సంక్షిప్తభారతము) అని ప్రకటించటం జరిగింది. ఇందులో అధిక
 యోగిలేదు. ఈ "సంక్షిప్త భారతము"ను గూర్చి దాగా అభ్యయనంచేస్తే
 భారతదేశం చక్కగా సాక్షాత్కరిస్తుంది. వాల్మీకి రామాయణంలో మొదట
 వంద శ్లోకాల సంక్షేప రామాయణ ముంటుంది (దాం రామాయణము). దీనికి
 పెంపువలగా తరువాత 24 వేల శ్లోకాల రామాయణ ముంది. ముందు దాంరామా
 యణం చదివితే విమృశి పెద్దరామాయణం దాగా అర్థమౌతుంది. ఆలాగే
 వివేకానందుని జీవితచరిత్ర, అతని గ్రంథాలు పూర్తిగా చదివితే వేల సంవత్స
 రాల భారతదేశ చరిత్ర, సంస్కృతి, భర్మం దాగా అర్థమౌతుంది. మహా
 పురుషుల జీవితచరిత్రయే దేశచరిత్ర అంటారు వివేకానందు గోరగోటి! ఒక్క
 వివేకానందుడు చాలా మనకు ఈ దేశం అర్థంగావటానికి. అన్ని విషయాలు
 చెప్పాడు వివేకానంద. "సంక్షిప్త భారతము" అన్నదాని పరమార్థ మాలోచించాలి.

టేబి అచ్యుతరామశాస్త్రి

వివేకానందము మన ప్రాచీన బాలికాన్ని, వేం వందత్పరాల ఆధ్వర్యమున, సంస్కృతము, తమిళము, ఆధ్యాత్మికరత్నాన్ని బిడ్డ తనబడి మన్నితమగుచు భాగ్యము మన కందించాడు. వా సిద్ధాంతమిది అంటూ కొత్త 'పాఠా'ను ఏదీ లేవదీయలేదు. ఏ ప్రాచీన గ్రంథానికీ వా ఉద్దేశ్యమిది అంటూ అశ్చర్యకరించి దాష్ట్యాలు వెంటాడలేదు. దేనినిగాని ఇందించలేదు. దేనినిగాని చూపులు, లేపులు, కూపులు, తీసివేతలు చెప్పలేదు. ప్రతి సమస్యకు పరిష్కారం మనదగ్గరే ఉన్నది అని చెప్పాడు. ఈ జాతియొక్క ఆర్యులు నరంగా అర్థం చేసుకొన్న వ్యక్తి వివేకానందస్వామి.

సామాన్య ప్రజాజీవాన్ని రక్షించిన మొదటి మహానీయుడు ఈతడు. వారి కష్టాలను, అజ్ఞానానికి, పరిష్కార మేమిది అని వేదన వేసిన మొదటి వ్యక్తి. ఆకలితో అండుడించే వారికి హారం రాదు ముఖ్యం. తిండి, బట్ట అని యీలుగెత్తి దాటిర ఉద్దాండుడు.

"నా దేశమున నొక్క కుక్క యొక్క పస్తుపరియున్నంత వలదు దానిదాదోరమిది కష్టించుటయే నా పరమ రహస్యము, ఇదియే నా మతము, తప్పిన్న మంతయు నపరమమ కృత్రిమ ఉత్కమం."

సమస్త దీన స్వరూపుని, ఆత్మనీయుని ... విశేషము ... నా యాత్ర నారాయణుని, నాదీన నారాయణుని... సమస్త దేశీయంకెల్ల పేదయగు నాదారత నారాయణుని, దా యిష్ట దేవత గర్వించుటవై మన్ని జన్మములైనను ఏ తైవమ గాక, ఎన్ని వేల దావలవై ననూ అనుభవించును గాక !!

భారత దేశమును తెలిసికొనుట యహా ఒక వైపు ఆధ్యాత్మిక రత్నమును మనచేయక వైపు సామాన్య ప్రజా హృదయమును తెలిసికొనుట అని వివేకానందుని ఉద్దేశ్యము.

తం గుర్త పొనుకొంటియు గాను నమమును దీనిందెవ కట్టు వింధ్యగిరిగను నిలుపులా జీవాడు అంగరభాదో కూడిన నీలమండలము కన్యాకుమార్యగ్రామ గాను కాన్పించు వివేకడు భారతదైవతమూర్తి. "సంక్షిప్త భారతము". ఆతడు సాంప్రదించిన యీ తిందు సాదేశములు మనకు కరోదార్యము:

"Even after death I shall work for the good of the world there is no rest for my soul till man becomes one with God".

"Every Indian must know from his very birth that his life is dedicated to his mother land".

విశ్వరూప వివేకానంద

కవిత్వం స్వామి వివేకానందను గూర్చి భారతీయ పాఠశ్లోకాలకు పునరుద్ధరణానికి క్షేపకముగా, సూక్ష్మత వాతంత్యరూపులుగా, భారతాంతర్లలితముగా, వేదాంతిగా, విశ్వయోగిగా, మానవరాజుగా, దేశభక్తునిగా, అభిమానోపాసన ప్రజలందరికూ దాగా తెలుసు. కాని ఆయన గొప్ప కవి అన్న విషయం భారతమునికి తెలియదు. దీనికి కారణం మనమాయనను అపరాధ్యునితో చూడక పోవడమే. కొంతమంది మహనీయుల్ని గూర్చి వారు ఏ రంగంలో ప్రఖ్యాతి పొందినారో ఆ రంగానికి పరిమితం చేసి ఎంతసేపూ ఆ దృష్టితోనే చూడటం మన కలవాటు. ఇది చూడక నైతిక, జగద్గురు శ్రీ శంకరుల విషయం కూడా ఇంతే. వారు "సాంపర్య లహరి", "శివానందలహరి" వంటి శసవరీతాహములైన స్త్రోత కావ్యాలన్నీ వ్రాశారు. ఆయన అగ్రశ్రేణి చెందిన మహాకవి. కాని వారిని మనమా దృష్టితో చూడము. ఇంకా విమర్శమైన మహా విషయం. ఆ మనసులో వివేకానందలు కూడ గొప్ప కవి. వారు ఇంగ్లీషు, హిందీ, బెంగాలీ, సంస్కృత భాషల్లో మహాకవిత్వాన్ని తెలియజేశారు. ఆయా భాషల్లో వారు వ్రాసిన కవితల సంఖ్య రాకలో రెండువేల అయిదా గుణంలో గరియమైనవి. ఏ భాష కాదామో, అందులో వ్రాసిన కవితల్ని విడివిడిగా పరిశీలిస్తే ఆ భాషా స్వభావాన్నిబట్టిగాని, ప్రతిపాదించబడిన విషయ భేదాన్నిబట్టిగాని భాషలోరచిలో సూక్ష్మమైన భేదమున్నప్పటికీ, విశ్వమానవతా దృక్పథము, భారతీయ భావరస, ఆధ్యాత్మికధారల అన్నవి యీతని అన్ని కవితల్లోనూ కలపించే సామాన్య లక్షణాలు. ప్రస్తుతం యిక్కడ వారి సంస్కృత కవిత్వాన్ని గూర్చి, ఆంగ్ల కవిత్వాన్ని గూర్చి మాత్రమే ప్రసంగించటం అనునందున్నది.

సంస్కృత కవిత

విశ్వజనీయమైన భారతీయ సంస్కృతికి సంస్కృత భాష మూలకంబమని, దీన్ని భారతీయమందమా వెలిగా ఆకళింపజేసి వారి విశ్వార్థం, భావ భాగ్యం మనకి యీ భాషను అర్థమొంది, అందరి గ్రంథజాలావ్వంతా ముట్టగా అవ్యయమగు చేసి, తన మేధావంతువుతో అందరి జీవసాగర్ని టిల్కాని ప్రాచీన కవీంద్రుని సామగ్రిని సమర్పించుతో ఒక సమగ్రమైన భారతీయ మన దృక్పథాన్ని ప్రతిపాది చేసే తత్త్వజేత వివేకానందము. వారి విశ్వభావ స పునరుద్ధరణకు మరణిస్తే సంస్కృత గ్రంథాల మనకి వారు ఉపాహరించారు.

పీగడి అద్భుతరామకాండ

శ్లోకాలు మంచరి వంశాల్లో తర్కనమిస్తాయి. ఆ శ్లోకాంశు అధారం ౧ వాడు తను దాహారము విప్పి కలాలుగా పెరిగలు త్రిపురూ లేవెల పోగింల గడునిశ్చే శిశ్యులకు కలహతుంది. సంస్కృత వాఙ్మయంలో విశిష్టమైన జ్ఞాని మ-రా దేశ వాషలద్వారా ఆన సామాన్యనికే అందాని వారు చెప్పిన మొదటి మాట. ఆ అందిన జ్ఞాన స-పవన మంటి లేచున్న. ఓజస్సు, సంస్కారము అబ్బుటానికే సంస్కృత రాషోత్థమనం అవసరమని వారు చెప్పిన రెండవ మాట. ఆ వాషకు అవసరమంటి అనసామాచ్యునికే కష్టం కావచ్చు. కాని తమవుశ్చోచ్చ వారి స-వ్య పంక ఎక్కువగా ఉంటే ఈ వాటికి అంత శ్రేయస్సు కలుగుతుందని, ఆ వాషా విప్రాలకుం సంశ్య పెరుగుతూ ఉంచానీ, అందు వోనం ఆ విద్యా ప్రచారం నిరంతరంగా జరుగుటా ఉంచానీ వారు చెప్పిన మూడవ మాట. ఇలా పెట్టు పెట్టుగా సంస్కృతాన్ని గూర్చి అచ్యుత వెలి చుట్టిన అధిప్రాయాలు చాలా స్ఫూర్తివాచకంగా ఉంటాయి. ఆయన ఏ కొంచెం దీనికి దిక్కిరా సంస్కృత గ్రంథాంశ తమవుతూ వాటిని గూర్చి కీర్తులలో చర్చిస్తూ ఉండేవారు. ప్రవాహంగా సంస్కృతంలో మాట్లాడుతూ ఉండేవారు. 1899 నవంబరులో జరిగిన ఒక సంఘటనకు గూర్చి వారి కీర్తులు కరవృంద చక్రవర్తి చెప్పిన విషయమిది;

Swamijee now much engaged in the study and discussion of Sanskrit scriptures.....on this day it seemed as if the Goddess of learning has manifested herself on his tongue with the disciple, he fluently talked for about two hours at a stretch in exceedingly melodious sanskrit..... (complete works Vol. VII pp. 122-23)

ఈ చివరి వాక్యం Melodious Sanskrit అన్నది చదివినప్పుడు ఆ కంఠంలో ఆ వాషా మాడుక్కం ఎంత ప్రతి మతగంగా ఉండేదో అన్న దాహా జనించి స్ఫూర్తయూ వుండకరిస్తుంది. ఈ విధంగా నిరంతరం సంస్కృత వాషా వ్యాసంగం లేదుండదు గాక ఆ వాషలో గొప్ప కవితా సుపదకు కూడ ఎలుంఁచి మనం ప్రసాదించిన మహనీయుడాయన. వారు వ్రాసిన కవితం సంశ్య ఎప్పుడూకి లభించింది 28 శ్లోకాలు మాత్రమే. ఇవి "రా-వాస్తా"రమ"

అక్షరము

ఇది "కేరమైత్రమ్", "Whom to fear", "Hymns to Sri Rama Krishna", "అక్షరము", "Salutation to Sri Rama Krishna" అను శీర్షికలతో ప్రచురించబడినది :

"అక్షరమైత్రమ్" అందులో ఏడు శ్లోకాలున్నవి. వీరి లక్షణములు తెలియుచున్నవి. గురువర మహాదేవతో పాల్గొనబడి దేవుని పేరును కొంత ముందు కన్యామహారి కింపు ధ్యాన విమర్శలై చూపుచు లలితావర్ణమున దీనిని ప్రచురించుట ప్రాసమునకును అనుకూలము.

"కేరమైత్రమ్" అందులో ఆరు శ్లోకాలున్నవి. వీరి లక్షణములు కూడా తెలియుచున్నవి. అక్షరమైత్రమున విమర్శన వలననే ఇది విమర్శ రమణము అని గానము.

"Whom to fear?" అందులో నాలుగు శ్లోకాలున్నవి. ఇది తనలోనే విమర్శన విమర్శన ప్రాసము లేకుండా పాదములనుండి ఉద్భవించి, ఈ రూప 25 సెప్టెంబర్ 1904 నాడు ప్రచురించబడి.

"Hymns to Sri Rama Krishna" (కామ్యక్షరమైత్రమ్), అందులో మొత్తం ఎనిమిది శ్లోకాలున్నవి. ఇది 1903 నవంబరులో వేరూపు నందు ప్రచురించబడి.

"Salutation to Sri Rama Krishna" ఇది ఒకే ఒక శ్లోకము. 1903 ఏప్రిల్ 15లో మౌలా యాదవి నవగోపాల్ మోక్ష అను కామ్యక్షరమైత్రమున ఇ.శ్లో. పూర్వ ముద్రణలో అక్షరమైత్రముగా విమర్శనమున నోడమున వేరూపునకు.

ఈ 25 శ్లోకములను ప్రతివార్షిక తత్వము విమర్శనమున కామ్యక్షరమైత్రమున ఇప్పుడే ఒక అక్షరము.

అంగురము

అంగురము మన దేశము దాదాపు 200 ఏళ్ల పాటి నడుచుచున్నది. ఇది ఒక శ్రీమతి విద్యా విద్యానాన్ని ప్రవేశపెట్టి కామ్యక్షరమైత్రము అంగురము వ్యాపారమునకు చేరువైనది. ఇప్పుడున్నది చాలా. కామ్యక్షరమైత్రము 1903 ఏప్రిల్ 15లో మౌలా యాదవి నవగోపాల్ మోక్ష అను కామ్యక్షరమైత్రమున ఇ.శ్లో. పూర్వ ముద్రణలో అక్షరమైత్రముగా విమర్శనమున నోడమున వేరూపునకు.

స్వామి వివేకానంద చరిత్రావళి

1908 ప్రాంతమున ఆంగ్లమున వచనమిచ్చెను. వివేకానందుని చరిత్రను వాచాపరముయొక్క వేడిలో చాతడు ఇట్లేమీ గీతావలెని వ్రాయుచున్నాము. సహజముగ రత్నంత ప్రతిభాకాశియైన మహారవి యగుచును కారణముగ నానంది ఈ యద్భుతము లభించెనని. కారణముల యద్భుతము సందీపి. వివేకానందుడు విశ్వయోగి, విశ్వకవి, రహస్యజ్ఞుడు విశ్వకవి. 1881 లో వివేకుడు 20 సం॥ చయస్సులో సుస్థువును రహస్య వివేకానందుని సమావేశం జరుగుట అద్భుత సన్నివేశం. అప్పుడు రహస్యజ్ఞుడు రాసు వ్రాసిన పాటకు ట్యాంకట్టి, వివేకకు నేర్పి ఒక వివాహ సలహా పాడినట్లంటి జరిగింది.

వివేకానందుని అంగ్ల రచనలను మూడు రకములుగా విభజింపవచ్చును. ఒకటి- ఉపన్యాసములు, రెండు-రచనలు. మూడు-రచనలు ఇండికలు, అరని కవిరా ఖండికలను రెండు తెలుగులుగా విభజింప వచ్చును. ఒకటి- Original Poems, రెండు- Translations. ఇవి కాదు సంస్కృత వాఙ్మయము నుండి తొన్నెటిదిని ఏడుకొని ఆనువదించిన ఖండికలు, వివేకానందుని Prose అంతయు Poetry వలె నుండునను విషయము మునుపదాదు. వారి ఆంగ్ల రచనల ఖండికలను గూర్చి దివ్యారముగ వ్రాసుకొనుట రెండవ యంశము.

యువచారిత్రకీ కృతజ్ఞతలు

1898 ఏప్రిల్ 20 నెంకో 16.22 వేడిలో ప్రాచారాచారు సజ్జనులలోని శంకరమహంత్ శంకరమహం యాజమాన్యం వారి ఆహ్వానముపై వరుగుగా ఏడు రోజులు ఆహ్వానికోపన్యాసములు గావించిరి. ఆ సందర్భమున చివరి నాలుగు రోజులు స్వామి వివేకానందుని సంస్కృత కవిత్వమును గూర్చి ప్రసంగించిరి. అప్పుడు ఒక రోజు యువచారిత్రక అధ్యయన శ్రీముఖులు భాగం ఇచ్చింది కృష్ణ మూర్తిగారు నా ఉపన్యాసమును వినుట తప్పించినది. అది కారణాదులముగ జరిగిన సంఘటన, వారి ప్రేరణతో ఈ 'వివేకానంద' కవితా ప్రచురణను వ్రాయు సమకాలము వారు లభించినది. వాటి యుమాశమున కలగజేసిన శ్రీకృష్ణ మూర్తిగారికి, యువచారిత్రకీ భవ్యవారములు.

వివేకానంద కవితావైభవము

సంపాదక కవిర

అంబాస్తోత్రము

శ్లో. తా త్వం కవే కవరశే ముదూభవాస్తే
అమూర్త్యం చరణం ప్రలోక్తి కైః
కాంతిం విచారు దుహ వి గమనాభవగ్నాప
మారా ప్రయత్న పరమాసి సరైరవిశ్లేష.

టీక.—కవే=కోదరవృధాపురాణ. కవరశే=మంగళమిభిషిద్ధానా,
ముదూభవాస్తే=ముదూభవములకు హస్తమును ముదూభవాస్తేదానా, మారా=
ఓ శర్మ, త్వం=నీవు, కా=కాంతినిచ్చి, చరణం=ఈ సుసార సాగరము,
ప్రలోక్తి కైః=ప్రబలం=ప్రబలం=కవలకై=తరంగధంగములచేత,
అమూర్త్యం=చరణం, దుహ వి గమనాభవగ్నాప=విషయాభావ, విశ్లేష=ప్రపంచమున,
అమూర్తా = అనేక విధముల, ప్రలోక్తి కైః=కాంతిని,
విచారు = చిహ్ని నెలవోయ్య, దుహ వి = విభవరము, ప్రయత్న
పరమా = ప్రయత్నపరమాన, వి గమనాభవగ్నాప, శర్మ!

రాత్నరత్నము :- మే ముగ్ధ! విభవమున నీవు! ఓ సాందర్యరాశి!
ఓ మంగళమయ! ముదూభవం . . . ప్రతి తనైక భేదమును ముదూభవాస్తేదానా!
విభవము నీవు! ఈ సుసార సాగరము ప్రబలమై ఉత్తామమై తరంగ
ధంగములచే నీవై తరంగం మహిమవచ్చుచో చూడు. మహా విభవము భగ్గుతై
చాయ! ప్రపంచములను విచారి గెలుపుచు విభవరము ప్రయత్నించుచున్న
భగ్గుతై!

అంబాస్తోత్రము :- భగవంతుని సామెతను సాగరము లానవోట రూప
నియు, సాగరము తరంగ భంగములచే విభవమును మహా సుసారము
దేని భేద తెలుసుకువచ్చుచో కృత్యము, అంబాస్తోత్ర అతి యుక్తము - 3
విభవము విభవ ప్రయత్నమునా అంబాస్తోత్రమును విభవమునకు.

వాళమునందును ఆ తల్లియనెనును దుందున్న విషయమును
నేనెఱుంగదు.

అట్టి
పు

శ్లో. 1. తా వత్తు కెమవ్వరు ఈ నవాదేహి
2. తా వత్తు - కంపిమాన్దీ హి యా వివా విః
3. వ్యాపారై ర్నియమా నియమాః స్వతః-త్రై
4. యస్యా నేత్రే భవతు సా కరణ మహాద్భి.

శ్లో-భాః = అయ్యా. యా వివాన్దీ తల్లివర, ఎవాదేహి
నికము, తా వత్తు = ఏ వత్తును, అత్తి = తన్నది, అవ్వరు = సృష్టిం
పదనిది. కె అత్తి = ఎన్నది, ఈ కపారణి = ఏ నాసబితార, అత్తి =
తన్నది, తా అవ్వరును = ఏ అవ్వరును, అత్తి = తన్నది, యస్యా =
ఏ తల్లియన, స్వతః-త్రై = స్వతంత్రము, వై, వ్యాపారై = వ్యాపార
ముదేర, నియమా = నియమములన్నియు, నియమిలా = నియమితములై
యున్నవి, హా = ఆ తల్లియ, అద్య = నేడు, మమ = నాకు, నేత్రే = మార్గ
వర్తనములు, భవతు = అగుగాక, కరణ = కరణము, భవతు = అగుగాక.
(ఈ శ్లోకమున కవి అత్తి, భవతు, అను శ్రియపదములను ఒక్కొక్కమాటి
ప్రయోగించెను. దీకయందు సృష్టప్రసరిపత్రికై మహాద్భ వావలకినదని
గమనింపవలెను.)

తావత్తును నాయనలాదా! అగత్తుని యు నామిదేహి ఈ ప్రపంచ
మున నేనియు లేదని గ్రహింపును. ఆ తల్లి లేక ఏ వత్తుముదను ?
సృష్టింపదుగదా, సృష్టింపబడినది యన్నదేముదను ? నాసబితా
వ్రాత యెక్కడికి అవ్వదు కంపము మూడు తావత్తుతి? ఈ అగత్తు
యెక్క వ్యాపారములన్నియు అది మునుకతోడే ప్రవర్తిల్లుచున్నవి. ఈ వత్తురి
నియమున్నయు ఆ భగవతి యొక్క స్వతంత్రమైన వ్యాపారములే
కలుగిని యున్నవి. అట్టి సర్వకర్త ముంతువైన ఆ 'పరా' క్రియ నేను నాకు
నిచ్చి చిచ్చుచుండు, కరణము అగుగాక.

1. మంత్ర యంతరి కలఁగి కన్మృత్యు వాంఛ
2. సంతాపయంత్య వివృతం వివృత- పరిగృహ
3. కపాని భూతయ వహమిత క క్తిగా
4. తావత్తు నా వత్తు కరణ కరణ కరణ.

౩- యస్మాన్—ఏ జగన్మాత ముక్త్య, ఇమిత కర్తృకలాంఛన
 క్రింది కర్తృ సుపన్నములైన, విహతయః— లీలా విరావములు, జనిమృత్యు
 భోగం = మృతి పుట్టుకల యొక్క, మృత్యు = చావుల యొక్క, జాలం =
 తంవర అనేడు, జలం = నమ్మదమును, నందానందం = స్వర్గ మోక్ష ము
 కున్నచో, అవికృతం = అందమైన దానిని, వికృతం = వికృతముగాను,
 విభగ్నం = విభగ్నమైన దానిని గాను, (అట్లే) వికృతం = వికృతమైనదానిని,
 అవికృతం = అందమైనదానిని గాను, విభగ్నం = విభగ్నమైనదానిని,
 అవికృతం = విభగ్నము కాని దానిని గాను, నందానందం = సందేహములకు
 నట్లు చేయుచున్నచో, లం = ల జగన్మాతను, న ఆక్రమ్య = ఆక్రమింపవ,
 కుర = ముచి దేవి యను, కరణం = చిక్కును, ప్రణామం = పొందవలె,
 పద = బెప్పుడు (ఇందరి అవికృతం, వికృతం, విభగ్నం = అను మాయలను
 అటు విడు, అటు విడు బ్రహ్మ యశ్వము లెప్పి కొనవలెను. అప్పుడే నవి యొక్క
 ప్రతిపాదన చక్కగా భోధపడును).

రాత్వర్కము : ఆ జగన్మాత సుంకె లీలా విలాస విన్యాసములు
 అత్యంత కర్తృ సుపన్నములైనవి. అటు జన్మయనెను సముద్రమును వృద్ధి
 పెంచుచుండును. అటు మరలను నమ్మదమును వృద్ధి చేయుచుండును.
 అసగా జన్మము వచ్చినట్లు జగతమున నుత్కృష్ట పెంచుచుండును. తగ్గింపుచుం
 డును. అట్లే ముదముల సంఖ్యను పెంచుచుండును తగ్గింపుచుండును. అంద
 మైన వృక్షలను గాని, పక్షులనుగాని అంత వికారముగ చేయుచుండును. నాటి
 నమల భూత చేయుచుండును. అట్లే అందవిహీనమైన మానవులను గాని పక్షుల
 లనుగాని, అందముగా భూషించుచుండును, పాతు చేయుచుండు దానిని భూత
 చేయుచుండును. అట్లే సర్వకర్తృ మంత్రులైన ఆ తల్లి సుందరి గాఢ మత్స్యంబు
 వలన మును కరణము లనించును? దెప్పుడు సుమా !

అలంకారము : అనిమృత్యుజాలం - జలం - అనందోదయ భూషణము.

కర్తృకలాంఛనం - అన్న ప్రమాదము కల్పవైదికలెకె కల్యాణం

శ్లో
 మూలే కలం తప్తవిషము తప మవ్యవేళం
 స్పృశే చ శ్చే త్పదేతథం చప హస్తసారం
 మృత్యుచ్చాయం తప చమో తప్తమృతం వ మారం
 మా మాం ముండలం పరమే కుభదృచ్ఛయతే.

3 క్షయము, దోష్ట్యాం—ఈ నా కెందు చేతులతో, చిట్టము—
 మహానలమునను, మతి—మతి పట్టదున్నది, శ్రీ సాధిర్ము—
 శ్రీమతి చేతనే యాధిపత్యమునుపట్టెడియు, అవశ్య—అభియ
 మునకు రావలెననియు, సేవాసాధి—అవ్యవహారి సేవా సాధముగా
 చేత, అభిమతం—స్తుతిపడుచునదియైన, సుకరణం—పపరమైన
 పాదమున, కరణం—కరణమున, నవవ్య—నవవ్యవహారము.

అర్జునుడు : సర్వార్థులకైన ఆ జగదేవ ఎక్కడ ? మంచి బుద్ధి
నగునా చేయు స్తుతి యిప్పుడ ! బాగున్న కంఠజిత్తి ఎరమాత్ర ఆచార మారులా
లగు ఆ రగ్గిని వారేర విక్రియమకొనవలయును అట్టి వానిమీదన్నదే !
సామర్థ్య శ్రీచిది చేరదే ద్వానింపవలయు, అవయమును అనియైన, అర్హు
పాద్యాది సేవా సారములచే నుతింపవలయు ఆ తల్లియొక్క ఎమ్మ దరణమునే
కరణ మొనైన గాక.

ఈ క్షోకము నవరసి మొకటి రెండు పాదములు కాదామని రమణాచార్యుని యొక్క క్షోకమున స్పృహన తెచ్చుచున్నది :

శ్రీ. కృ. సూర్యో ప్రభవో మానః కర్మలాభ్య విషయా మతిః
తిరీర్థ ధ్వజవరం మోహమిసు పేనాన్మి సాగమ్.

సూర్యులకు యోగము! అర్చించి మన నెక్కడ! దానిలకు సాధ్యము
రాని సాగరమును, దిష్ట తప్యతో దానిని చుచు మల పడుచున్నాను. సూర్య
పంక రాజుల దళిత్రయ వ్రాముగని సామర్థ్యము తనకు లేదని చెప్పితి
నొకానొకడు.

వికరి కెను పాపములు శ్రీ కరుణాకార్య కృత హృదయ లహరిలోని
నాల్గవ శ్లోకము కందరి నిమి కెను పాపములు సుత్తుకు తెచ్చుచున్నవి.
పాపముల సౌకర్యము కొలచు ఆ మొత్తము శ్లోక మీసమునందున్నది.

[illegible]
$$u_1 = \frac{1}{2} \left(\frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \end{pmatrix} + \frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} \right) = \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix}$$
[illegible]

ఇందరి కావ ముద్రను, క్షోకము యొక్క కట్టుబడిని విమోచన అట్టి పునః పుష్పకొచ్చుట కాపివ వచ్చును. ఈతడు అటు కాదానును, ఇటు కలకడలను అనునరేంద్రుడు ఇట్టి యారవీ యుత్తరీ కావ్యములను నుద్ధరింప నరయగము చేసి యుండునని యాహి-వచ్చును

శ్లో. యాహూహ జన్మ వివచితకలిమిని మూర్తి.

అను-విధోః స్వకలితైర్ల తిలైర్విరాసైః

యావే దుష్టః సువికరే నతతం ధరణ్యామ్

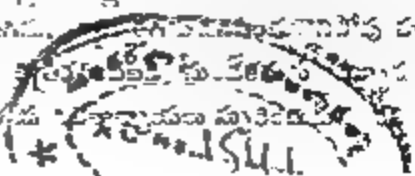
సామ్య నర్వామదగతిః నవరేంద్రరాజా.

టీక. యా=ఏ ప్రకారమున, మాం=మును, అను= అట్టిదిగా, స్వకలితైః=రాసుగా కలిసిరి, కలితైః=కలియలేక, విరాసైః=విరాసముల చేత, అతిమః=హస్తైః=విక్రియి మః భూయిష్టములయిన మార్గముల ద్వారా, అను-విధోః=విధి నిధి, వివచిత = చేయబడునట్టి, యా=ఏ కల్పి, మే=నా యొక్క, యుః=యధి, వికణ్యాం=ఈ హిమి యుడు (ఈ కవచము కలిమి కలదు). సురతం=విల్లప్తులు, సువికరే= సరిగా నుండుచున్నట్టి, సామ్య=సమామ్యతలైన, సా అండా=ఆ బగత్తునని, నవరే=నారేయ కర్మం యొక్క సావలమునకు గాని, అవరే=వైవలము నుండగాని, మమ=మాను, గతిః=దిక్కు.

కావ్యభ్రమః నేమి పుష్టకదానిగా, ఏ కల్పి తరలితాసావలము రాసుగా కాని కలియలేక ముఖకలములైన మార్గముల ద్వారా సచ్చ కర్మముగా దాటిండుచు కా అచ్చ నిధిని చెప్పుచున్నట్టి, ఏ కల్పి విల్లప్తులను విల్లప్తి సరిగ నుండున కాదు స్మాత్త్రి విరాసించుచున్నట్టి, ఆ తల్లి, నచ్చును రావలెన ఆ కల్పిమే నారేయ విల్లప సావలమునకుగాని, వైవలము నుండున కాదు దిక్కు, కరణ్యము.

ఇందు విమోచనముని యొక్క స్థితప్రకృతిని వివరింప మిచ్చు ముద్దీరనని చెప్పుచున్నాడు. ఆ బగత్తునని తనను తాను నచ్చుచుకొని నేమి కర్మమున విరాసించుచున్న మహానీయు కాదాను!

తత్పరములు అనుచున్న మమివిధముని వివరింపించుచు వారి దివికర మేలు పుచ్చిరి ఇట్టి సుస్థితముగను, తన కావ్యములను సోపు చున్న మైక భ్రమము ఈ క్షోకమున కిట్లు వివరింపబడినది. ఇందు విరాసించుచు, అచ్చుచున్నది. ఇందు అర్థాత్మకము. (అర్థము ముదిరినది) ఇచ్చు చున్నది.

శివస్తోత్రమ్

ఓం నమః శివాయ

లోక- ఓం==ఓం, శివాయ==శివునకు, నమః==నమస్కారము.

తార్పర్యము- ఓం అనునది బ్రహ్మము. ఈ ఒక శ్లోకము ఓంలాకమే. వర్ణిత్రయ సమధాయదూపమును దీనియందు ఆకార రికార మొందులు అంకర్ప వింఠియున్నవి. ఈ మంత్రములు క్రమముగా బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వర వాచక ములు, ఇట్లు మూర్త్యులను మూలభూతమును సిప్రణమును పరమేశ్వర నాథరము దూత భవిష్యద్భూతమును దూపమును కాలము, కాలాకీరమును పరమేశ్వర దూపము సర్వము ఓంలాకమే "నమః శివాయ" ఇవి శవపంచాక్షరీ మంత్రము.

రత్నకేసియు, మహాదవియునగు శ్రీ వివేకానందులు ఈ మంత్ర జపము శివస్తోత్రమును ప్రారంభించుచున్నాడు. శ్రీ కంఠరులు గౌరవశఃసాంబర్యంబులగు ములుత "శివానందంబు"ని వ్రాసినట్లు ప్రతీతి. కంఠరుల అభిరామభావమే అయిన శ్రీ వివేకలు దూత ఆ క్రమములో మొదట అంబు పురించి ఇప్పుడు శివుని పురిందుచున్నాడు.

శ్లో. నిఖిల భువన జన్మస్థే మిదస్మిన్ ప్రలోహః

అకలిత మహిమానః కర్పితా యత్ర తస్మిన్

మహిమం గగదాచే భవనం స్థేఽవ్యసితే

మమరసతు భవేన్నీన్ కామరేరావలంకః

లోక- యత్ర==ఏ : ఇదియందలి, అకలిత మహిమానః==అనంతము లైక మహిమలు, నిలిం==గడు ప్రవలైక. మదన == లోకముల యెక్క, జన్మ==సృష్టికి, స్థేః==స్థితికి, భవగ==అమరమగు, ప్రలోహః==కాలము లుగా, కర్పితా==కర్పించుచున్నది, మహిమం గగదాచే = మహిమ==అనంత మైన, స్వచ్ఛమైక భగవం=అహంకారో, అవే==నమోక్షైః = వాచక, అని==మరలె ఈ ప్రముఖ, తవస్థే==రానే యాద్యైర్భవ వాక్యము, అయిన, తస్మిన్==అ వకమవిష్టమియందు, అస్మిన్ తవే = ఈ జగత్తునందు, మమ=నామొక్క, కామరః==ప్రజ్వలిల్లుచున్న, (ఇప్పుడు) కామలంబు == పత్తివాదలంబము, తవతు==అనుగాక. (నమస్కారమంతగాక అని యర్థము.)

తార్పర్యము- ఎవడు ఈ జగత్తుయొక్క స్వస్థి స్థితికాయములను కారణ ప్రాగురో, ఎవని మహిమలు అనంతముతో, ఎవడు ఆకాశమువలె స్పృహస్తైక,

అందఱున దేహకాంతి గలవాడో, ఎవడు నవ్యాత్ముడో, అద్వితీయుడో, అట్టి ఆ పరమేశ్వరుని యందు నా యీ జీవిత పరమార్థమును బ్రతీ భావించును ననుభవించును.

అంతారము- సువిమలగవాడే... తనసంతోష-ఆనందము దపను.

విశేషము- ఆరాగమువలె అందఱున స్వచ్ఛమైన దేహకాంతి గలవాడు పరమేశ్వరుని అని వర్ణించుట కొంతబోధకం. ఆరాగము పీఠముగను, శీతము శిల్ప గను దలచుట. మరియు యీ పోలిక ఎట్లు పడుచున్నది? అర్థం? ప్రశ్న. నిజము పుష్పమిందలి ఆరాగమువలె తన కావించుకలమునని సహారాగని భావప్రదా రాగమునదేగాదు విష్ణు శివములై గూడ నుండునను మునుపైని ఉద్దేశము నిజమగుచుండును.

శ్లో. నిహార నిధిం మోహితీకరా యత్ర చూచా
ప్రకటిత పరప్రేక్షాయా మహాదేవభావం.
ఆశీషంవహించాః ప్రేమరూపస్య యస్య
ప్రణయతీ హృది విజ్ఞాన వ్యావహారం విదుర్భవం.

టీక. నిహార=నిర్మూలించుచు, నిధిం=నదునైపు, మోహి=మోహముగల, యత్ర=ఏ పరమేశ్వరుని యందు, అశీకరా=అశీశ్వరత్వము, చూచా=స్మరింపై యున్నదో, ప్రకటిత పరప్రేక్షా - ప్రకటిత=బ్రహ్మము లేదుబడిన, పర=మించిన, ప్రేక్షా=వాత్సల్యముచేత, యా = ఎవడు, మహాదేవ సంజ్ఞా=మహాదేవుడగు దినుడవహించెనో, ప్రేమరూపస్య=ప్రేమ స్వరూపుడైన, యస్య=ఎవనియొక్క, అశీరిం పరిరంధా-అశీరిం=పట్టునక లో, పరిరంధా=పరివృత్తిచేసెను (వెగిరి). హృది=దేహధానుల హృదయము నందు, విజ్ఞానం=జగత్తును వ్యావహారం = మితరే చూడవలె చూసిన, విదుర్భవం=ప్రకటనము గలిగిన ప్రణయతీ=నెలకొనున్నదో.

అర్థము: సకలమోహములను పరిహర్చించుచు పరమేశ్వరుని అందు వెలసె అతడు అపేక్షకుడను ప్రసిద్ధి నందినాడు. జీవితోక్తుల మార్గప్రతి పూర్ణ మైన వార్తలను చూపుచుండ "మహాదేవుడగు మనర దహి వివాడు మహా దేవుని వారి, పరివృత్తిచేసెను పట్టునదలచి. అతడు వాహ్యార్థానికి అంతర మను వేదాదులు ప్రకటనగా కాపొందుచోగాని, అంతర్యమున ప్రాంత హృద యందుండు ప్రేమరూపమును దురము అట్టియుచే నుచు.

విశేషము : ఇప్పుడు నిక్కోచార్యములకు అధీశ్వరుడై, ప్రేమ స్వరూపు కనుకనగా మహాదేవుడై ప్రాణుల హృదయములను దూరగొనినాడని ప్రతిపాదించబడినది. స్వార్థరూపిత్యము, ప్రేమాభావము ఈయెందును మహాగుణములు. ఇవి గలిగినచో మహాపురుషునగు ప్రజా హృదయములను దూరగొనడు. మారపుడీ గుణములను సంకరింపుకొనవలయునని మహాకవి పండితు ఇతి ప్రతిపాదించినట్టిది రమ్యముగ నున్నది.

శ్లో॥ పరమి విభుంధాతః పూర్వ సంస్కారరూపః
ప్రమతతి జంభ్యంవం మాస్థితేవోష్మహలా
ప్రదంబి జలు యుగ్మం యుష్మకస్మత్త్ర తీరం
అరివికలితరూపః నౌపచిత్తం కదస్మత్.

టీక - పూర్వ సంస్కారరూపః = పూర్వజులలో లేనిన కర్మల వదిలముగా నందితమైన సంస్కార రూపమైన, విభుంధాతః = పెరుగుపాడు గారి, పరమి = పీడుచున్నది. యుష్మిదా దిష్మిహలా ఇద = కలగుండువడుచున్న తరంగములవలె, జంభ్యంవం = కత్తి సఃహతమును, ప్రమతతి = విదరించి పీడుచున్నది, యుష్మకస్మత్త్ర తీరం = నీవు, నేను అనెను, యుగ్మం = ద్వైత బ్రాహ్మం, ప్రతింబిజలు = పరిచేయుచున్న అరివికలిత రూపం = మిక్కిలి కలిత రూపములో నున్న, చిత్తం... మనసును, కదస్మత్ = కలుపుచుండుచుంది, నౌపచి = గడుచునొందుచున్నాను.

రాత్మవిభుంధాతః :- పూర్వజుల కృతకర్మ నందిత సంస్కారరూపమైన ప్రదంబమైన జంభానిండు నన్ను వెంటాడుచున్నది. అది జంభుడు దిల్లోం కల్లోలిత మొదలగునట్లు నా నర్మకత్తి సఃహతమును కదల్చిచేయుచున్నది. అక్షరరూప! నీవు-నేను, అనుద్వైత బ్రాహ్మంలో చిత్తము చెకటిపోవుచున్నది. మిక్కిలి వికలమైపోయిన చిత్తమును కలుపుచుకోమిప్పు ప్రణవిట్లుపాక్షుడు.

అంతఃకారము : పరమి విభుంధాతః పూర్వ సంస్కార రూపః అనెదట రూపకము. ప్రమతతి జంభ్యంవం మాస్థితే వోష్మహలా-అనెదట ఉపమ

ఈ రూపకప్రయోగము అచుంచిత రమణీయమగుచున్నది. దాని ననుసరించి ఉపమయు సాగముగాచున్నది మహా కవి యంతఃకారప్రయోగ వైదికిని నిదర్శనములు ఇందు కొన్ని గలవు. వానిలో నవి యొకటి.

విశేషము : ఇచ్చటి ఆద్వైతము ప్రతిపాదించబడినది. ఇప్పుడెవరైన నీవు-నేను అనుద్వైత బ్రాహ్మంలోపడి ఇప్పుడు చిత్తము కలుపి యభివ్యక్తం నేను -

కీర్తి అను భావము. కలది నీవే నేను - అన్న స్థితి వచ్చినదప్పుమాట ఎరి
యైత్యరము.

కో. గరిత గరిత రావోపుత్రయః సంస్కృతాన్
అగణనమా దూహో యుత ఏకో యతాన్
శమిత విక్రమితారే యత వాంశర్మహిక్మ
తమచూచా చరమితే చిత్తస్పర్శిరోరమ

గీత - ౪౪౩ గరిత రావ - గరిత = పుట్టించువాడు. గరిత = పుట్టిన
వాడు ౪౪౩. రావ = రావము. సంస్కృతా = పచ్చిరీ కృతములైన.
పుత్రయః = మహాపుత్రులు, అగణనమాదూహః - అగణన = ఆనః బ్యాధిమైన.
విమూదూహః = అనేకులుగా వాసించువాడు. యుత = ఎక్కడ. ఏకో =
ఏకమైపోవుట. విమతాశః = యతాశ్చయ, శమితవిక్రమితారే - ఇట్లు పూర్వోక్త
వానరులు శమించి విక్రమింప. యత్ర = ఎక్కడ. అచః = దావలయమనదిగాని,
విహిక్మ = వెలుపల యునునదిగాని, స = లేకో. చిత్తస్పర్శః = చిత్తవాహనము,
నను, అహహ = అక్కర్లేను, నిరోధం = నిరోధించుటమైన, తం హరం =
ఆ హరుని, రుదే = స్తుతించుచున్నాడు.

రాకర్మముః పుట్టించువాడు, పుట్టించు అనుభావముగాని, సంస్కారి
పూరితములైన మహాపుత్రులుగాని, అనంతముగను, అనేకముగను దృక్ ప్రమా
నమును దూరముగాని ఎక్కడ ఏకమైపోవుట తప్పదు. ఇట్టి పూర్వోక్తవానరులు
శమించి విక్రమింపవచ్చుట వానరి వెలుపల యను లేకమునచో అట్టి చిత్త
స్పర్శి నిరోధకములైన ఆ హరుని స్తుతించుచున్నాడు.

విశేషముః చిత్తస్పర్శిని నిరోధించుట యోగమునకును-అను పాతలంబు
యోగ స్థూరమునను అనునరణ మిట్టికము.

కో. గరిత తమిరమాంశ శుభ్రలేఖ ప్రకాశః
తమం కమలకోటః శ్వానభేదాప్తహాసః
యమిన్ హాసోగమ్భీ విష్కలం ద్వాయమానుః
ప్రణతమనో మంసః మహనో రాజమాంసః.

గీత - గరిత తమిరమాంశ - గరిత = చెదల్చుచున్న, తమిరమాంశ =
నీటిలా సముహమాంశం వాడును. శుభ్రలేఖః ప్రకాశః - శుభ్ర = తెల్లనైన,
కోట ప్రకాశః లేకస్థు యొక్క ప్రకాశముగదాడును. తమం కమల కోటః =
నలం = తెల్లనైన, కమలం - పర్వము యొక్క. కోట = కోటగలవాడు, శ్వాన

పు.జాట్టహాసః-జ్ఞానవృంతః — జ్ఞాన సముదాయ మనకు, అట్టహాసః — అట్ట హాసము గలవాడును, (పునః సమృద్ధుల అట్టహాస ముండుడు), యమిజగహ్మది గమ్యః-యమిజ — యమి జగలయొక్క, హ్మది — హ్మరమునందు, గమ్యః — పొందరగిన వాడు, విష్ణులంఛాయమానః-విష్ణులం — అలంకరముగ, ధ్యాయమానః-ధ్యానింపబడుచున్న వాడును, మానసోరాజహంసః — మానసము నందు విహరించు రాజహంసము నన, సః — ఆ పరమకీర్తుడు, ప్రజరః-ప్రజాపితామహుల నమస్కరించుచున్న, మాం-నన్ను, అమః — రక్షించుగాక.

రాధర్పము : చీకటిలగు చెవజగొట్టు వారుగూ, తెల్లని లేచున్నతో వెలు గొండువాడును, తెల్లని పద్మకోర గలవాడును, రస అట్టహాసము నుండి జ్ఞాన వృంతమును వెల్లాయించుచు, నిరంతరము ధ్యాన నిమగ్నులయిన యోగుల హృదయముల యందు సాక్షాత్కరించువాడును, నా మనస్సునకి మానస సరోవరమున విహరించు రాజహంసయు నగు నా పరమకీర్తుడు నన్ను రక్షించుగాక.

అలంకారము : భద్రకమలకోటి-అనంతటి భద్రహారాలవారిము.

భృగృహాట్టహాసః-అనంతటి భూతకాలాలవారిము.

మానసోరాజహంసః-అనంతటి భూతకాలాలవారిము.

మానసో రాజహంసః- అన్నటి భక్తుని భూతకాలాలవారిము, భూతకము బలవంత రాజావేశమున బ్రవ్రజుడైనచుగ పక్షిమను గలవారిమును ప్రసీది, ఈ భృగమున పరుల పరుగనా పక్షి విశేషముల దేత పరమేశ్వరుని పద్మినిగ తీసి అక్షి యావేశము నూహించుచున్నది కాగా భూతక ముట్టగది, రాజహంస గలానన సరోవరమున విహరించుచున్న తెలివిన చిరుమమే, భక్తుల వివేకా కందుని యొక్క మనస్సు మాన(స) సరోవరము అను విహరించు రాజహంస యి యోగుల కుదరిన క క్తిని మేల్కొల్పియున్న మూలార్థ భక్తిముందుండి బయటదేవర దుఃఖము అనారాధ భక్తమును చేయకొన్నప్పుడు ఆ మోక్షక్రి పాంసేక్తి యనియు, పరమకీర్తుని హంసేక్తియవనియు వ్రాయవచ్చును గ్రంథ ములు వాకొనుచున్నవి. కావున "రాజహంస" అని ప్రాసించు వివేకారంధ్రుడు, కేవలము 'హంస' యన్నతో చాలును. రాజ కీర్తిమను ప్రయోగి నది అరని కీర్తిమను "రాజ యోగము" ను నూహించుచుకే యన్ గ్రహించవచ్చును ఈ భృగము కంఠముల పోయగ్గ లహరిలోని "సమస్థితర్పితమల మరంతర

దశికం దశే హంసవ్యంధ్యో విమపి మహతాం మానవజరమ్" అను 88 వ శ్లోకము నుండలి యీతియిది పుడవీ పుష్పకాని ప్రాసినట్లున్నది.

శ్లో. చురితదంశరక్షం దక్షజా దక్షదోషం
కరితకరితక్షం కక్షకక్షాకక్షాతమ్
పరహిరకరచాయప్రాణ విచ్చేదసూత్రం
నరనయ నర యుక్తం నీరకంకం నమామః.

దీక్ష - చురితదంశరక్షం=చురిత=పాపమూలము, దంశ=దోషగొట్టుట యందు, దక్షం=సుమధ్యమును, దక్ష కార త్రదోషం=దక్షజా=దాక్షాయదీదేర, దక్ష=ఇవలెబడిన (కర్మి=పరిశీలించి వాచము), దోషం=దోషముగల వారిని, కరితకరిత కలంకం - కరిత=పప్పుచున్న, కరి=కరివారి నూతరమైన, కలంకం=కలంకము గల వారిని, కక్ష కక్షాకక్షాతం=కక్షం=అందమైన, కక్షాక=కక్షులమునకు, కారం=మనోహరులైన వారిని, పరహిర కరచాయ పర=పరయందు, హిర=పేలును, కరచాయ=దేయుట కొలుపు ప్రాణ విచ్చేద సూత్రం - ప్రాణ = ప్రాణములను, విచ్చేద=పోగొట్టుకొనుటను, సూత్రం=నిర్దేశము వానిని, నరనయ నర యుక్తం=నర=విశ్రమలైన వారి యందు, నయ=చేతమును (కక్షాకక్షాకక్షా విక్షణములను) నియుక్తం=పక్షపు వారిని, నీరకంకం=నీరమైన కలంకముల విచ్చేది, నమామః=నమస్కరిండుదున్నాము.

పార్వత్యము: పాపములను పోగొట్టుగల సుమధ్యమును, దాక్షాయదీ కర్మించిన దోషము గలవాడును, కరివారి నూతరమును కలంకములేర నొప్పుచున్న వాడును, కక్షులయమైన, కక్షులకలంకము శాంతిదేవ మనోహరుడును, పరహిర కరము దేయుట కొలుపు ప్రాణములను నైరము పక్షము పెట్టివారును, కరులగు వారియందు కక్షాకక్షాకక్షా విక్షణములను విచ్చేదవారును, నర నీరకంకంకం నమస్కరిండుదున్నాము.

అంశము - క్రమ కక్షాకక్షాకక్షాతమ్-అనుచోట ఉపమా.

విశేషము - ఇందు "పరహిర కరచాయ ప్రాణవిచ్చేదసూత్రం" అర్థమిది చాలా ముఖ్యము. ప్రాణర్యాగమునకు తగినపగల సేవారలించి ఉప దేవుడు వాక్యమిది. "సూత్రం" అనునది కొంత క్రొత్త ప్రయోగము. "కరిత కరితకంకం" కరివారి దోష మూతరమును కలంకము అని చెప్పుట క్రొత్త

సమన్వయము. ఇది సమకాల సమాజమునందలి అస్తవ్యస్త పరిస్థితిని హాసించుచున్నది.

ఈ అంశాన్విత శివస్తోత్రములు దేవుడు వివేకానందుడు కేవలము భావి మాత్రమే కాదు; అర్హిహృదయులైన భద్దకవిగారు తేలికల్లులు చేయుచున్నట్లు భావించవలయును.

పాపరికి భయపడుము :

శ్లో. కుర్మ స్తావక భర్తృణం త్రికువచ ముక్త్యాం యామోఽభాత్
కింరో న వివానా స్యస్మాన్ రామకృష్ణ దాసోపయమ్.

టీక. తావకభర్తృణ-తావక = నక్షత్రములొక్క, భర్తృణం = పొడిసి, కుర్మ = చేయగలము, త్రికువచ = ముల్లోకమును. అభాత్ = కూడి ప్రేలో, ఉక్త్యాం యామః = పెరించి చేయగలము, రో = అయ్య, టియా, లస్మాన్ = మమ్మనకు, న వివానాని కిం = ఎలుగదా? వయః = మేము, రామకృష్ణ దాసాః = రామకృష్ణ పరమహంస శిష్యులము.

తార్కమ్యము : నక్షత్రములను రాత్రి పొడిపాడి చేయగలము. ముల్లోకములను కూడి ప్రేలో పెరించి చేయగలము. టియా! మేమిక్కడమా తెలియదా? రామకృష్ణ పరమహంస శిష్యులము! ఎ.త గురువస్త్రో పంరజీ ఆత్మ విశ్వాసము!

శ్లో. శీతాఃస్మ పీతాః సకరుణాః జ్వాలంతి మూలా ఇవా
నాస్తీర్కం తీర్థంతు అహహ దేహీర్మ వాదామహః
ప్రతిప్రాఃస్మ పీతా గతవయా ఆభయః ప్రతిష్ఠాం యదా
అస్తీర్కం తీర్థంతు తిమః రామకృష్ణ దాసోపయమ్.

టీక. దేహీర్మవాదామహః = దేహము ఆత్మ ఒకటియని భావించు, మూలాః నాః = మూలమైన జనులు, శీతాః స్మ = మేము శీతము, పీతాస్మ = మేము దీపము, అవి, సకరుణాః = వారిగొలుపుచు. జ్వాలంతి = చాలోన్నడునీ, నాస్తీర్కంతు = నాస్తీర్కమరగా, ఇవంతు = ఇదియేగదా! ఎయి! మేము, అభయః = ఆరయమును. ప్రతిష్ఠాం = ప్రతిష్ఠము, యదా = ఎప్పుడు, ప్రాప్తాస్మ = పొందితిమా, అవి మురుగుకొని గతవయా = చిట్టితరేర స్మరంపి, పీతా = పీతము, అయితిమి, అస్తీర్కంతు = అస్తీర్కమరగా, ఎవంతు = ఇదియే, రామకృష్ణ దాసాః = రామకృష్ణుని దాసులమై, వయః = మేము, విమః = ఎప్పుడొక మార్గము.

రాత్రివృత్తము : దేహము అత్త బడిదెవాడు, దేహము చని పంపిరము, అత్త సత్కమైతి. కాని మూర్ఖులైన కొందఱు ఇది తెలియక నెఱుంగుచుండియు యుక్తమృతము, మేము పీడలము, దేహము అని జాలిగా వాపోవును. ఇటు లక్కర్తము ఎంతయు మిడిన ఆస్తికృమేమున్నది? ఇక మేమీ, అభయమును, ప్రతిష్ఠను పంపించిదుకొని, చివ్విత చేరనుకలముగా, పిరుగునగా తయారైతిమి, నిలమైన ఆస్తికృ మరగా నిలిచే నునూ, రామకృష్ణుని వాసులమైన మేము ఎన్ను కొన్న చూర్లము. ఇదియే "నాయనార్యా లంహనోఽభ్యుతే" అను చిహ్నవద్యార్థ్య సూక్తి చూ గ్గోకము.

శ్లో. పీర్వా పీర్వా తమ మమృతం వీర సంసారరాగాః
హిర్వా హిర్వా సకల కలహ ప్రాపిణీం స్వార్థ సిద్ధిమ
వ్యార్వా వ్యార్వా గురుతర పపం సర్వకల్యాణ రూపమ్
సర్వా సర్వా సకల పితరం పాప మహామలయోమమ్.

టీ. - పీరసంసారరాగాః పీర = తోఁగిపోయిన, సంసారరాగాః = సంసారమునందలి రాగము, రావక్రయము మొదలగునవి గలవారై, పరమం = సర్వ శ్రేష్ఠమైన, అమృతం = అమృతమును, పీర్వా పీర్వా = ద్రాగి ద్రాగి, సకల కలహ ప్రాపిణీ, సకల = సమస్తమైనది, కలహ = కలహములను, ప్రాపిణీ = కరిగించునట్టి, స్వార్థ సిద్ధి = స్వార్థప్రయోజనమును, హిర్వాహిర్వా = ప్రకృతునెట్టి, సర్వకల్యాణరూపం = సకలముంగి న్నరూపమైన, గురుతరపపం = రామకృష్ణుల కరణమును, వ్యార్వా వ్యార్వా = నికంఠరము వ్యానించి, పాపం = ఆ పాపామృతమును గ్రోలుటను, సకలదుఃఖం = సమస్తదుఃఖమును, సర్వాసర్వా = చూడమాటికి చున్నప్పించి, అమృతయోమం = అమృతమందున్నాము.

రాత్రివృత్తము : అమృతాహా ! ఈ సంసార జావక్రయములను విడదాడి రామకృష్ణుని సేవాసామునచే లభించిన అమృతమును గ్రోలుము. కలహము న్నెండికి వానమైత, హిర్వమును దావన్న్తి సర్వకల్యాణావరమైన రామ కృష్ణుల కరణమును సేవించుము. పి వికృతావస్థగాదా! రుచి! రామకృష్ణుల సేవామృతముచే తమివలంబించిగా మిమ్మలకు చూడమాటికి చున్నప్పించి యాహ్వానించుచున్నాము.

శ్లో. సమస్తకృత తరణమునందును మెదలి ప్రసంగించుచు
దైవార్థ ప్రమాదమును ప్రియైహ్వంస రమ్మమైన రచనాక ఉద్ధిపతునన్మది.

రామకృష్ణుని నేపథ్య నేతల భవనములను ఆహ్వానించుచున్నాడనగా మన ఆధ్యాత్మిక తత్త్వము ప్రపంచమునకే ఘనపెట్టగలదనియు, ఇది విస్తరింపజేసిన తత్త్వమనియు ఎరిగితి బాచుచున్నాడనియు భావించవలయును.

శ్లో. ప్రాప్తం యత్తత్త్వవాచినదనం వేదోదయ మతిత్యా
దత్తం యస్య ప్రకరణే హరిహరభావ్యాది దేవైర్బలమ
పూర్వం యత్తు ప్రాణసారైర్బాను నారాయణానాం
రామకృష్ణ స్తమంవత్తే తత్పూర్వప్రాత్రమిదం యో !

టీక. యో = ఓయీ ! యత్తత్త్వం = యదత్తత్త్వం = ఏ అమృతమైతే, అనాదినిధిః = అనాదికాలమునుండియు మనతత్త్వమునకు మూలమిదియైన, వేదోదయః = వేద = వేదమునకు, దివయః = సముద్రమునకు, మతిత్యా = మతింబి (మతిఃమతిత్యాదా), ప్రాప్తం = పొందబడినదో, యస్య = ఏ అమృతముయొక్క, ప్రకరణే = ఆయా ప్రకరణములందు (ఆయా భాగములలో), హరిహరబ్రహ్మపర్యయై, హరి = విష్ణునకు, హర = శివునకు, బ్రహ్మ = బ్రహ్మ, అది = మొదలుగాగల, దేవైః = దేవతలచేత, ఇలం = శక్తి, ఇవ్వబడినదో, యత్తు = ఏ అమృతమైతే, తామనారాయణానాం = తామనారాయణముగా వలె అమించిన, నారాయణానాం = నారాయణుని అవతారములయొక్క, ప్రాణసారైః = ప్రాణసారములచేత, పూర్వం = నివసించునీడలో, తత్పూర్వప్రాత్రమిదం = తత్ = అది, ఇదం = ఇది, పూర్వప్రాత్రం = పూర్వప్రాత్రమును, తమః = పరమముగా, రామకృష్ణః = రామకృష్ణుడు, తత్తే = దరించుచున్నాడు. (మహా).

లభ్యరథము : నాయనలా! వినుడు, రామకృష్ణుని సేవాసారములచే మనకు ద్రాగు అమృతమును గూర్చి వినుడు. అది మన ఆధ్యాత్మిక తత్త్వము యిది మూల స్థోరస్థులైన వేదము లిచ్చెడు సముద్రములను ముప్పించగా అపించి పట్టితి. ఆయా ప్రకరణములలో హరిహర బ్రహ్మవి దేవతలు గల తమ మాహాత్మ్యజలమును మితముచేసి ప్రసాదించినట్టిది. నారాయణుని ఏదో ఒక ఆ భాగములయొక్క ప్రాణసారములచేత నివసించవచ్చునట్టిది.

ఆ పూర్వప్రాత్రమే రామకృష్ణ పరమహంస హరిహర యా భావమై అతర దివయః సుమా! వేదసారమ రామకృష్ణమనం !

అ. తమము :- రామకృష్ణ స్తమంవత్తే తత్పూర్వప్రాత్రమిదం యో !
దూపము.

"ప్రాణసాక్షి" (Life essence) అను ప్రమాణము ననుసరించి.

భామనాథాయనామ" అనునట్టి ప్రమాణమునకు 'ప్రాణ' అను మాట వివేచనార్హమైనది. సమస్తమైన భాషా పాండిత్యమునకు మూలముగ నున్నది. ఈ శబ్దము పేర్కొనిన పితృమః : "విహాగ్భాషా" అను పదమునకు అను శబ్దము కలదు "ప్రత్యాపికా విమనిశ్చా" (ప్రా. 6-1-199) అను పాదమునకును అను శాసనమున "విమనిశ్చ" ప్రత్యయము కాగా "విహాగ్భాషా ద విహాగ" (ప్రా. 6-4-199) అను మాత్రములే 'అను' శబ్దమునకు 'మా' అనేకమునకు, ప్రత్యయవారణ లోపము కలుగగా "కామా" అను మాత్రమేనగుచున్నది. 'మహా' యుక్తు భావము 'కామ' అగుచున్నది. వీటి అనుభావమునందు, నిరసించునట్లు భావము అభిప్రాయము నర్థము భాషాగోచరమైనట్లులే శబ్దము తెలుపుచున్నది : "యత్ర నాన్యత్ర శబ్దే, నాన్యత్ర శబ్దే, నాన్యత్ర శబ్దే, నాన్యత్ర శబ్దే" (ప్రా. 7-82) దేవులకు నేమోక ప్రత్యక్షముగాని, శ్రోతవ్యముగాని శ్రోతవ్యముగాని యుండునట్టి అనగా నందము నొకే పదార్థముగా అయి యుండునట్టి అనియే భావము. ఇట్టి ప్రమాణములే మహాకవులయొక్క ప్రతిభా పాండిత్యములకు నిరసించుచున్నవి.

రామవృత్తస్తోత్రము

శ్లో. ఓం ప్రాణ సతతం త్వమహం గుణకేంద్రం
వర్తించితి సకలజీవం తవపాదపద్మపి
మోహాన్మోహం విమోచయత మే
తస్మాత్తేన సకలం మమ జీవంతి

టీక- ఓం=ఓంకారము, ప్రాణ=ప్రాణశక్తి, అనంతం=సర్వము, త్వం=నేను, అహం = భావములేని వాడవు, గుణకేంద్రం = ద్రిగుణములను జయించి వాడవు, గుణకేంద్రం=గుణములేనిగుణములచేత, ఈశ్వర=స్థూలములను మన్నించువాడవు, అహం=నేను, తవ=నీ యొక్క, మోహాన్మోహం=మోహములను దోగొట్టుచున్నావు, విమోచయత = విమోచించుచు నున్నావు, సకలం = సమస్తముగాని, తవపాదం = పాదపద్మమును, యతః = నీ నుండిగాని, వర్తించితి = వర్తించుచున్నావు, సుఖం = సుఖము లేకపోవుచున్నావు, తస్మాత్ = అందుచేత, నీ నుండి = నీ నుండిగాని, త్వం = నీవు, మమ = నాను, జీవంతి = జీవులు.

1495

రాక్షసుడు : రాక్షసుని పరమహంస ఓంకార వాచ్చును. ప్రాణా-
రూపుడు. కావున నద్విధానంబు రూపును విత్త సుందరుడు. స్థిరుడు సర్వ
రతిస్త్రీమోచకుడును బుద్ధులకు నాడు. అట్లయ్యాడు ఈ మాడు గుఱుడనే
స్తుతింపబడుచున్నాడు. అతని పాదపద్మము, వక్షా పూరితము, మోహమును
నిర్మూలించును. అహంకార పరమానంద ప్రసాదించును. అట్టి ఆ పాదపద్మమును
రాక్షు అహారాత్రియము సేవించడే పోవున్నాడని. కావున అక్కడ హరిలో
"ఓ దీనబంధు నీలే నాకు కరణము చెప్పు" అని మొదల పెట్టికొన్నట్లుగా
వివేకము.

వివేకము : ఓంకారము పరమేశ్వర వాదకము, ప్రాణాంకారము పరమేశ్వరి
వాదకము, ఇచ్చటి దేహిష్టి సమస్తములు కొనసంయుక్తు. ఓంకార వాచ్చు
యును, నద్విధానంబు రూపుడు అయిన పరమేశ్వరుడు దేహము, కరణకావ్య
వయవములు దేహిదాడు. కాని, కర్మానుగ్రహము కొలకు ఆత్మతత్వ ముందరమైన
రూపమును తరించుచుండును. వారికి సావత్కరించి అనుమతి చేయుచుండును.
ఇట్లు నిరాకారమైన పరమేశ్వరుడు చురుకైన ఆత్మతత్వ విట్లు చరించుచున్నది
అను నంశము కలదు. "మాదు"దే బుద్ధులకును సమాధానము.
'మాదు'ను ప్రకృతిగా తెలిసిపరిచి. 'మాదు' యనును, 'ప్రకృతి' యనును.
దీనికి సంశేతము ప్రాణాంకారము. అపానము తర నాపా అయిన సావత్కరి
చింపబడుకొనుచున్న పరమేశ్వరుని చూపక ఆతడు ఏవాగమము చెప్పి అను
గ్రహము కాదు తర మాదుదే తరించినదే గాని నిలవరాదు. కాదు.

ఈ సర్వ విషయమును ప్రకటించుకొను రాక్షసుని యెడల ఇట్లు
సమస్తములు కొనసంయుక్తు. నిరాకారమును ఓంకార వాచ్చుయును అయిన ఆ
పరమేశ్వరుడే ప్రాణాంకార వాచ్చుడును తన మాదుదేత వాచ్చుడుగా చూపక
అరించి చూపించినాడు అను.

వివేకానందము ఈ క్లోకమును ప్రాపిక రీతియ నట్టి అది విద్వంసు,
నిశాంసునైన కమానందు గోరవించుచున్నది. ఈతడు రాక్షసుని ప్రతిప
ముగా చూసి క్షోణి నువ్వరకములు పేపించెను. ఈతడు సేపించిన రాక్ష
కుష్టును, ప్రాణాంకారవాచ్చును, 'మాదు' దేత చూపించు కరి ది చూపి
దీ చివ నాడు. ఆ మాదు అతరించినదే తనవు ఆ మాదును చూచుచున్నాడు
చున్నది రాక్షసుని పేరు. కాని ఏవాగమమునైన నిరాకారమైన రాక్ష
కుష్టుని మూలమే. అందు ఇచ్చును ప్రకృతమున భూమిని" అని రాక్షసుని

[illegible]

లాభ్యము - ప్రాచీన సమయమున నుత్పత్తిస్థలము, పరిశీలన
 సంగ్రహమును నుత్పత్తి మహా నావమున ప్రసరించెను. అట్లుగాని యావ
 లించిన ఆధ్యాపాదకములు పరాపరములేని నివారణని కాలముగను,
 మనుచును, నిరూపకమునలే గంభీరముగను గర్తించి ప్రచురించెను. అట్టి
 ఆ శ్రీకృష్ణమును - కలిసి ప్రచురించుచును ఈ రామకృష్ణముగా నుపయోగించెను.

కావ్యమును అర్థ వ్యవహరించును. ఈ రెండొక్కోకములందును మును
మైన వస్తు వ్యవహరించి. మొదటి శ్లోకమున వర్ణి త్వానమును వరించికట్లు సేత
రాముని వరించినది గదా చెప్పబడినది. అప్పుడు సేతవంటి కారణాదేవి రాముని
వంటి రామశిష్టాని వరించినది అన్న మునుమైన వస్తుని నిర్ణయించును. రెండవ
శ్లోకమున వ్యష్టాను అర్థమును గీతవంటి ము చేసినది గదా చెప్పుబడినది.
అప్పుడు వ్యష్టాని వంటి రామశిష్టాను అర్థము వంటి వివేకానందునను గీత
వంటి గీతను వరదేవీకాట్లు అందిమైన వస్తుని నిర్ణయించును. ఇట్లే రెండు
శ్లోకములు ఒకొక్కర ఒకొక్కరిని అర్థముచేసి.

కర్త సమర్థమితరక్షణం
దర్శితమే విజ్ఞానరక్షణం,
సంకల్ప రాక్షస సామర్థ్యం
యోధుని గురుం కరణం దవంతే దృష్టం
"వేదదేవ జయహమ్ సరదేవ,

‘క. ౨. ౩. కైశవేంద్ర కైశవేంద్ర సమద్రమానందు, సమద్రైర—
దేవిని, కౌగిలి—పరచియును వానిని, వచ్చిర—ప్రవచ్చింపజేసి, పేను—
ప్రేమముక్తి, బిడ్డలవలె—విజృంభింపజేసి, రట్ల—తీరలగిరి వాని,
సరియ—సరియనునెను, రాక్షస—రాక్షసుని, వాక—వాక్యము చెప్పింపట్ల,
మిచ్చింపు—గొప్ప, ఆర్థమైన వాని, భవవేదకు—సంసార రోగములను

వైద్యుడైన వానిని, గురువు—గురువును, కలహం—కలహమును, యామి = యామియైనాను.

రాక్షసత్వము:- రాక్షసత్వము కత్తి పమువ్రమైన వుట్టిన కరంగము అరడనేక వార్షస్థానాదిరాసములను చూపించినవాడు. సుఖము రాక్షసులకు లభించు మహాస్త్వమైనవాడు. సుఖానంద రోగములను సుమధు వైద్యులు వారి కర్మబాధ్యులైనారు.

అలంకారము. రూపకము.

నరదేవదేవ అయ్యయ నరదేవ

శ్లో. అద్వయరత్న సమాహితచిత్రం

ప్రబోధ్యంబు కత్తి సమాధులరత్నము

కర్మకరణ చంద్రులదేవుని

యామి గురు: కలహం కలవైద్యుడు.

నరదేవదేవ అయ్యయ నరదేవ

దీక్ష :- అద్వయరత్నము = అద్వైత రత్నముగలది, సమాహిత = సేవించు, చిత్రము = చిత్రముగా వాడు. ప్రబోధ్యుని = విజ్ఞునియగుచున్న, కత్తి పలు = కత్తియగుచున్నదియనీ, అన అద్వైతం = కర్మకరణ మూర్తిగలవానిని, కర్మకరణం = కర్మాధరణ ప్రసక్తయగుచు గలవానిని, అద్వయదేవుని = అద్వయములైన దేవులు గలవాని, కలవైద్యుని = సుఖానంద రోగములను వైద్యులై వానిని, గురుని = రామకృష్ణుని, కలహం యామి = కలహం పొందుచున్నాను.

రాక్షసత్వము:- అద్వైతరత్న ప్రకృత దిక్కును, అద్వయమైన కత్తి పరమమీర ఆధ్యాపకుని: చంద్రునిగలవాడు, కర్మాధరణమును, అద్వయదేవులు గలవాడు. కలవైద్యుడు అయి నరదేవ ఆశ్రయించి యున్నాను.

అలంకారము: కత్తిపాము. రూపకము.

రామకృష్ణస్తుతి

శ్లో. స్థాపరామ దత్తస్య సర్వకృష్ణమహిమి

అరామకృష్ణాయ రామకృష్ణాయనమః

శ్లో. కృష్ణం—కర్మము మిక్కిలి, స్థాపరామ = స్థాపకులకు, సర్వ కృష్ణమహిమి = సర్వకర్మకృష్ణమహిమ, అరామకృష్ణము = అరామకృష్ణుడు, అరామకృష్ణము = అరామకృష్ణుడనైదు. తే—తేన, మహిమి = గమ్యమగుచు.

రామకృష్ణము:- కర్మస్థాపకులకు, సర్వకర్మ సర్వమహిమ, అరామకృష్ణము, అరామకృష్ణుడనైదు అయి నరదేవ ఆశ్రయించుచున్నాను.

వివేకానంద కవితావైభవం

అంగ కవిత

వివేకానంద, అంగ కవిత్వంపై బాధాపూరితముగా 1898-1902 మధ్యకాలములో వ్రాసినవి. అసలు కొంత మర మహానకలో చేసిన తొలి ఉపన్యాసములో ఆతని అంగ సామర్థ్యము ప్రారంభమైనది కావించుట లెప్పు. ఈ కవిత్వంపై విషయ వైవిధ్యము గలిగి భక్త్యభిలాషితముతో వ్రాసినవి. దేశభక్తి, భారతదా దృఢత్వము, విశ్వానాథ సోదరభావము ఈతని కవిత్వము ప్రధాన ప్రాతి పదికలు.

1

సిస్టర్ నివేదిత పాశ్చాత్య కవిత వివేకానందుని బోధనలచేత ప్రభావము లాలై భారతదేశ సేవకు ఈ కవిత్వము అంకితము చేసిన మహానీయురాలు. అమె తొలిదశలో భారతదేశ సేవ చేయుటకు నిశ్చయించుకొని మార్గదర్శకము చేయవలసినదని కోరుట, వివేకానందుని ఆశీర్వాదముగలిగింది. అప్పుడు వివేకా నందకు సెప్టెంబర్ 22, 1900 నాడు అమెకు వ్రాసిన లేఖలో పొందుపరచిన 'Benediction' అన్న పేరుతో వ్రాసిన ఈ కవిత్వ ప్రథమమైన దేశభక్తి పూరితముగను స్ఫూర్తిదామకముగను ఉన్నది. ఆ కవిత్వ ఇది :-

A BENEDICTION

The mother's heart, the hero's will

The sweetness of the southern breeze,

The sacred charm and strength that dwell

On Aryan altars, flaming, free;

All these be yours, and many more

No ancient soul could dream before -

Be thou to India's future son

The mistress, servant, friend in one.

దాతల మాతృహృదయమును, ఇతర పితల ఆత్మ మైత్ర్యమును ఆరాహు చేసి కొని ఇతరు పేరు మలయవనంపు కొవము మధురముల ఎన్నోరింపిన, ఈ ఆత్మపితలపై ఎలాగొద్దున్న మహాపుష్పం ఆత్మతోడం కాంచులలో నూర్చిన పొందుతూ, పివకులాగా, స్నేహితులాగా, సర్వోత్కృష్టులను పుణికి పుచ్చుకొని ఈ రేకమునకు సేవ చేయుచు చెప్పిన ఒక దివ్యమైన దేవతని ఒందమిది.

2

వివేకాగ్రంథము గొప్ప మోక్షమార్గాది. మోక్షమార్గంలో భగవంతుని మాస్తిక మహానీయుడు. మోక్షమార్గ సేవించు పీ పరమతత్వముని ఆతని లభయము. ఆ యోచనమును బోధించు ఈ రచనా కంఠిక మగు శిరోతార్కము. "The living God" అను పేరున ఈ రచన వివేకాగ్రంథము ఆత్మీయ సుందరి, అది 1897లో ఒక ఆమెరికా మిత్రులకు ప్రాసంగికంగా వివిధభరద ఒందడి.

THE LIVING GOD

He who is in you and outside you,
Who works through all hands,
Who walks on all feet,
Whose body are all ye,
Him worship, and break all other idols !

He who is at once the high and low,
The sinner and the saint,
Both God and worm,
Him worship- visible, knowable, real, omnipresent,
In whom is neither past life
Nor future birth nor death,
In whom we always have been
And always shall be one,
Him worship Break all other idols !

Ye fools ! who neglect the living God,
And His infinite reflections with which the
world is full

While ye run after imaginary shadows,
That lead alone to fights and quarrels,
Him worship, the only visible !

Break all other idols !

ఈగవంతుని లేచోచ న భావితే మానవుడు. మన విశ్వ యెదుట గద
యూడుతున్న ఈ భగవంతుడే శ్రోత రాజు, కలహములకు దారి నీయు ప్రసీద
లకు పూరిండుట మూర్ఖత్వమని యాతని నిశ్చయ.

ఇదే లేచో ఈ కవిత శ్రీంక వ్రాయబడిన ఈ శ్రీంకి వాక్యములను
గమనించిరిలో, జీవుడే శివుడు అన్న ఆతని మానవరా ద్భక్తుడము మరెవ
రిగదమగును.

'May I be born again and again, and suffer thou-
sands of miseries so that I may worship the only God
that exists, the only God I believe in, the sum total
of all souls-and above all my god the wicked, my
God the miserable, my God the poor of all races, of
all species, is the special object of my worship.'

జీవితై న మానవుల నేనించుటను, ఎన్ని జన్మములనైనను ఎత్తి, ఎన్ని కష్ట
ములనైనను తాననుభవించుటను, ఆతని ఏకైక అభ్యుదయ మార్గమనెదను. పై
కవితలో "Break all other idols" అన్న మాటను పట్టుకొని, విమో
చనము మూర్తి పూజకు వ్యతిరేకి యని తానించుచు. మూలమునకు ఇచ్చివల
సిన ప్రాధాన్యము నొక్కి తెప్పుటకు మాత్రమే ఒక తాదాత్మ్యముగ అట్లు
వ్రాసియున్న భావి.వచయము. విమోచనము మూర్తి పూజకు గట్టా నమ్మి
దిన చ్చిత్ర

3

సూర్య పేద మార్గము పూరించు కాదు. కంటకాక్షిక్తము. ఎన్నియో
విశ్వముల వచ్చి మనుమందును. నాటిని రక్షించి మంచును పోవుట జీవా పదని

అక్షరము. ఆ పాదమును చూచుచున్నది కవిరచిత వివేకమును కట్ట
తెరిపినది.

TO AN EARLY VIOLET

What though thy bed be frozen earth,
They cloak the chillingblast,
What though no mate to cheer thy path,
Thy sky with gloom O'ercast—
What though if love itself doth fail,
Thy fragrance strewed in vain,
What though if bad O'er good prevail,
And vice o'er virtue reign—
Change not thy nature, gentle bloom,
Thou violet, sweet and pure,
But ever pour thy sweet perfume
Unasked, unstinted, sure !

చయిలిట్ పాశ్చాత్య ప్రేమలలో మనఃక బురువున విరియబాడు
పువ్వు, ఒక్కొక్కపువ్వుచే మనఃకను లాకళావర్ణము హేమంతము, ఇంకనూ
విశిష్టోక్తములను వూర్చు కద్దు. అప్పుడు హేమంతపు చరి దానిని బాదించును.
దానిని తట్టబొగ్గుతో పరి. తేనితో లాదిపోవును. ఎట్లయినను తట్టకొని
మలచును పొమ్మని కదిలేయను ప్రబోధమిది. ఇది అన్యాయలేక కవిక. కర్తవ్య
పరాయణుడైన పూర్తి చేయు హెచ్చరిక యిది.

‘పు కలునిండునది కలిగి కలవచ్చును. నిన్ను చరి బాధింపవచ్చును.
నిన్ను మెచ్చుకొని నువ్వచదులు లేకపోవచ్చును. నీపై మల్లలు ముసరివచ్చును.
నీ ప్రేమ వివరము లావచ్చును. నీ పరిమళము వ్యర్థము లావచ్చును. నీ మంచిని
తెలు అక్రమింపవచ్చును. లాభానికికముగ నీ పుష్పమును పాపముతోగొని
వచ్చును ఆ బాధను నీ వ్యధావలదును, నీ ముదితమును మార్చుకొనును,
పవిత్రతను నీకనుము. నీ కమ్మని సుగంధమును వెడజల్లమునే పొమ్మ.

ఇది వివేకమును తన శిష్యులారను బాహాక విదేశీ మనితన కి అందు
1896 లో న్యాయార్థము నుండి వ్రాసిన కవిక.

4

ఆంగ్ల భాషలో ఎగిరీ (Elegy) అను ఒక సాహిత్య ప్రక్రియ గలదు. ఇది మరణమునకు వ్యక్తము చేయుటకు వ్రాసిన కవితా ప్రక్రియ. సాధారణముగా దీనిని యిది వాదించునూర్చి వ్రాయుట వలెనాటి. జి.జి. గుర్జియర్ లావుమునకును వివేకానందుని కన్నులు వివేకాని వివేకానందమున కన్నింటికి వలెను Stenograph notes వ్రాయుచు-తెలిపాడు. ఈతని పదముల్లి పిరి సందర్భములు, తారతమ్యమున తిరుక ముగలమున నివేదించుచు మరణించిరము. ఇది వివేకానందుని పితరు పరివర్తమును. ఇది తాను జీవించు సమయలో నువ్వసించు కాలము గలించిరని విచారించెను. ఒక కవితను వ్రాసి గుర్జియర్ తల్లికి పంపించెను. అది వివేకానందు.

REQUIESCAT IN PACE

Speed forth, O soul ! upon thy stat-strewn path,
Speed, blissful one! where thought is ever free,
Where time and space no longer mist the view,
Eternal peace and blessings be with thee
Thy service true complete thy sacrifice,
Thy home the hearts of love transcendent find,
Remembrance sweet, that kills all space and time
Like altar roses fill thy place behind !
Thy bonds are broken, thy quest in bliss is found,
And one with That which comes as Death and
Life,
Thou helpful one ! unselfish e'er on each,
Ahead ! still help with love this world of strife !

హి ఆత్మనీ! వేగమున పోవొమ్మ! దివ్యదా-తీర్థారణకు పరమ
యందు పరుగుచుము. అనంతభూతమా! ఏ తాపమునను తావులేని ఆనందభావ
మున పోవొమ్మ. దేవతానామములని అర్చితలైన మేదులేని ఆ ఆశీర్వాద
నేరమింక కావ్యతమో ఆనందము గానీ యెవకు లభించును. నీ దేవత సేవల
వలన, త్యాగమునను సాధనము నుచుమును. నీ తావును, నీ తల్లి. మును

య్యడు కడ పిచ్చును మమరములో నుప గూర్చిన స్వయంబ్ధియే మట్టుపెట్టి
దేవ-రామోదముగ ఆ స్వయంతి అవ్యతీక పుష్పముల్ నీ విడిచిన తావునింక
కొచ్చి నుండు కలకరిం. దువ్వరములు తానోడును నీ తపాతపా తనివిన
లభియ్యమను నా పదముల సొచ్చవచ్చిన ప్రియమాయా సొచ్చవచ్చిన మారపుదా!
నా పాపము ముగించి దానిమించుకొన మును సామెలును ప్రియమాయ
చెరలవట్ట రోకర్లుచి. సాయపడను సహచరుడా!

సుప్రసిద్ధులయిన ఇంగ్లీషుకవి లండను వ్రాసిన "Elegy" ల కంటె
బడి దాని గొప్పదని చెప్పవచ్చును. ఆత్మను గూర్చిన పరిశ్రావము దారదేశము
సొమ్ము. ఈ కవికలో ఏమోగుచును ఆత్మను స్మరించెను. బడి పాశ్చాత్యు
లను చేరగాని పని. ఈ కవికను కవి అర్మోవానుంటి అనె 1899లో, గుడ్బైన్
మరణించిన వెంటనే పండించెను.

న

మన చిక్కకవి విజేవాసుదేవను కవిరా రూపమున Birth day
Greetings పంపు నరదామోద కవి. 22 సెప్టెంబరు, 1900 నుండో
పాకిస్థాన్ లో ఇన్నార కవికి కన్మదాని మీ ఆర్చితా స్వస్తి అను నామెను ఆది
29 వ పుట్టినదాని దునుగ నుండుచును ద్రిప్పిసిండి లిక కవిరను వార్తగా
పండించెను.

MANY HAPPY RETURNS

The mother's heart, the hero's will,
The softest flower's sweetest feel,
The charm and force that ever sway
The altar fire's flaming play,
The strength that leads, in love obeys,
Far-reaching dreams, and patient ways,
Eternal faith in self, in all
The sight divine in great, in small
All these, and more than I could see
Today may 'Mother' grant to thee.

తల్లి హృదయము, పియ ఆర్థశక్తి, మృదువైన ఉత్సాహమున్న మిమ్మరి పైన ఆపహరి, అర్హతీకాపై వెలుగొందుతున్న వివక్షతీపముల శోభ, తేజస్సు, ఓడప్పు తేలియాడించు గుడువెప్పుని వనిమిరంల చలనము, సహచరీల, ఎవరి అర్హతీకాపము, చిన్న పిల్లల శుభాక్షయి, మొ॥ ఆ తల్లి మీ ఆర్థగ హిందూగ.

ఈ కవిత నిర్మల సవేదితమ వాచించిన "A Benediction" కవి ఈ పోలియందుల గమనించవచ్చును.

6

విమోచనము, ఏది చెప్పినది బట్టిగూర్చిరట్లు చెప్పుచుంటెనువాడు. అట్లు చెప్పుటవలన కొన్ని చిక్కులు వచ్చుననియు, కొంతలకు కష్టము కలుగుననియు రావున ఆ భారతీ కూడకనియు మిగిలే హేళ ఆయనను సహజ ఇచ్చెను. వివే దము దాని ముదత గట్టిగా నమాదానము వుండెను. ఇది మిగిలే హేళకు కష్టము కలిగించెను. దానిని పాటించక తన ఆవిష్కారమును కనుగొనుకొను సాధ్యమి అనుచు ఈ కవితను వ్రాసివ్రాసెను. ఇది 15 ఏప్రిల్ 1940లో ముద్రాపాదుకు నుండి వ్రాసిరది.

THE SONG OF THE FREE

The wounded snake its hood unfurls,
The flame stirred up doth blaze,
The desert air resounds the calls of heart-struck
lion's rage
.....From dreams awake, from bonds be free !
Be not afraid, This mystery, My shadow,
cannot frighten me !
Know once for all that I am He !

చెప్పిరెన్న పాము వదగ చెప్పును. కలిలి-లిక నిప్పు కుండెను. ఎవరి గారి విమోచించిన సింహగర్జనము మాక్రిగూడె...కలల నుండి తేల్కొనెను. బలవంతులను విడిచిపెట్టెను. రహస్యము. ఈ హామ, ఈ వాయ, తల్లి రముపెట్టెను. నేతనీనే.

అహం బ్రహ్మ-అని తాత్పర్యము. అట్టివాడే, జన్మమున పరిత్యాగి భయపడడు?

7

“ప్రవృత్త భావతో” వివేచనముని అపవృత్తమున వివేచనము దెలుసు ప్రస్థానమై వుంది. ఈ పేరు పెట్టినది వివేచనముదే. అది మద్రాసు కుండి అమ్మలారు పాఠించి. ఈ పత్రము 1909 లో “To the awakened India” అను పుస్తకపు కవితను శ్రీమంత్రిలో వ్రాసి, అట్లే 1908 లో పత్రము పంపెను. ఆ కవిత యొక్క ప్రారంభ వాక్యముది.

THE AWAKENED INDIA

Once more awake !

For sleep it was, not death, to bring thee life

A new and rest to lotus-eyes, for vision;

Daring yet. The world in need awaits O Truth

No death for thee !

నిద్ర భావ కంటె ప్రమాదకరమనియు, మరణాదకరమైన మరల పుట్టి క్రొత్త జన్మముతో ఏదైన పునరావృత్తము లేకుండు కొని అవగామింపవలయు, దాని నిద్రాసత్తును నిర్విచ్ఛిన్నతై నిరవయోగియవలయు, అది వారికి నవ్వలయు వివేచన నిష్కర్ష. నిద్రాసత్తును కచ్చలు మూముల వ్యాస విమర్శులై వీరిని సోపానాధారము పొందుట జన్మ. అది వాకమున కొనితెచ్చుకొంటే యని స్వామి సంకేతము. కర్తవ్యనిష్ఠతై ముఖముగా వనితమున వానిని పేజియేను వెలసి అత్యంతము. నిత్యమున భావనము !

8

మూలము సూక్ష్మము వివేచనముచేయు. అది అది మల్లాలమట్టి యు విపు వివేచనము లోగియోపును. అట్టి కర్తవ్య నిష్ఠము వార్యసౌత ను కౌ. వివేచనము రావచ్చును. మూలము చిక్కపట్టి టివీరలో ప్రవర్తిం దును. వారిని వివేచనము తప్పక చేరవలసి అది భావముగా వివేచనము.

మీ ప్రేమతోపాటుగా ప్రాప్తి కవిత.

"HOLD ON YET A WHILE BRAVE HEART"

If the sun by the cloud is hidden a bit,
If the welkin shows but gloom,
Still hold on yet a while, brave heart,
Victory is sure to come.

శ్రీరస్తుహారాః! ఒక వేళ నయినప్పుడునుండి గాఢమును విడుదల చేతనా కంటిని ఆహ్వానించెను. తాను సర్వాధీనమును కావున, కాశాంతినియు మొదలు తీరస్కరించెను. విష్ణుల అమె సూరదాసు రచించిన ఒక దీర్ఘ శీర్షికమును పాదుడుచగా దీని స్వామి అడవి కేగెను. ఆ శీర్షిక మొక్క కావ్యముమీది.

'పరమేశ్వరా! నా మధురములను పరిగెడించుము. నీవు సర్వసముదయము. ఇక ఇతరమున్న దేనామములను విగ్రహముగనున్నవి. మరొకటి కనాయిదానీ కత్తి యగునున్నది. కాక కెంతయు చుకువేది రగిలికెంతకే లుగానీ మగుడున్నవి గదా!'

ఈ పాండి కవితను వివేకానుముడు అంగీకరించిన అపవిత్రము.

A SONG OF SURADASA

O Lord, look not upon my evil qualities !
Thy name, O Lord, is Same-Sightedness,
Make of us both the same Brahman !
One drop water is in the sacred Yamuna,
And another is foul in the ditch by the roadside,
But when they fall into the Ganga, both alike
become holy.

So Lord, look not upon my evil qualities
Thy name, O Lord, is Same sightedness,
Make of us both the same Brahman !
One piece of iron is the image in the temple,
And another is the knife in the hand of the
butcher,

But when they touch the philosopher's stone,
both alike turn to gold.
So Lord, look not upon my evil qualities,
Thy name, O Lord, is same-sightedness,
Make of us both the same Brahman!

భగవంతుని పృథ్విలో అవతూ సమానులే అర్చితై ముచురీ పరమార్థము. ఆ దేశ్యలో ద్వైతము పరివర్తనమును గమనింపింపు వివేకిను. అట్లే వారిని సామ్యభావితో చూడవలెను అర్చితై ఆరతి చూడవలెను. ఇది శ్రీర విషయమున మరలర ముఖ్యము ఆరతు వాసించినట్లు తోచుచున్నది.

10

మరిన్ని ప్రపంచానికి భయపడుచునే ఉండును. ఆ భయము ఎన్ని విధములుండునో సుసంపూర్ణ భావితో భర్తృభూతి లో ప్రవాగ్మగతములో భాగ్యుల్లకములలో ప్రానినాడు. అది వివేకానియుని అర్పించును. వాటిని మర తోచి చేర్చి మర కవిరసి అభ్యసాడు.

RENUNCIATION ALON IS FEARLESS

In enjoyment is the fear of disease,
In high birth, the fear of losing caste,
In wealth, the fear of tyrants,
In honour, the fear of losing (it).
In strength, the fear of enemies,
In beauty, the fear of (old age).
In knowledge, the fear of defeat,
In virtue the fear of scandal,
In the body, the fear of death,
In this life all is fraught with fear :
Renunciation alone is fearless.

విభవభావితో తోగము మర్త్యము భయము! గావ్య భయము! ధర్మభావితో భయము దావ్యభావితో ఆ భయము! తోగమున్నతో దావ్య భయము! గావ్య

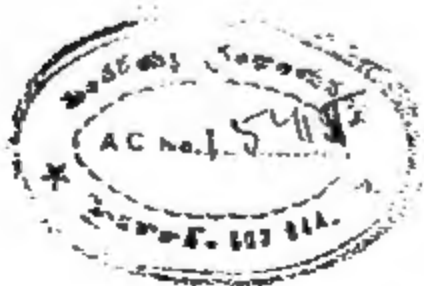
మహావీర్యుడో అవి పోవువేదానన్న భయము! ఇందున్నదో శత్రువుల
భయము! అందున్నదో మననీతనము వచ్చునన్న భయము! ఇందున్నదో
పతిపథ్యమన్న భయము! మందితమన్నదో హిషాన్ని గూర్చిన భయము!
శరీరమన్నదో మరణమన్న భయము. జీవితంలో అన్నిటిని భయము వెంటా
డుచు! వావు సర్వసంగ పరిత్యాగిమే ముక్తయత్నము.

11

వివేచనకుడు మిన తోసెరిగి అను నామెను దేవారు మరలనుండి
28 కెసెబరు 1900 లో చాసిక లేఖలో తాగముగ ఒక దిన్న కవితను
వ్రాసెను. సర్వత్ర, సర్వావస్థలలోను ఒక ఆనందావస్థను లేజు వుండును
ప్రవాళిండునునే యుండును అని చాసి వ్రాచెను. అలాగా భగవంతుడు సర్వాం
తర్థామియగుట.

L I G H T

I look behind and after
And find that all is right,
In my deepest sorrows
There is a soul of light.

తెలుగు ఎరలో తెలుగుతనం
 వెలువటా పాఠాలకి
 తెలుగింటిలో తెలుగుజాతి
 ఉపయోగా వెలుగులకి
 ఇది నాటి నిద్రవాల
 మహా స్మృతి మానవాచారాల పైపు
 నిరంతర కృషితో
 పరివసం రావడాగింటాలనే క్షేయంతో
 ఉపకారకంగా యువభారతి పుష్టిచేస్తున్నది
 భాషాభిమానం కలిగింటి
 మాతృభాషా సాహిత్య పథకమే
 ప్రథమ కర్తవ్యం అదే భావం
 బలంగా మనసులో నాటుకోవడానికే గాను
 వీరైదుల ఎక్కువ మందికి వీరైనంత తక్కువ వెలుగు
 ఉత్తమ సాహిత్యం తెలిసిందిమనమ
 యువభారతి పునరుద్ధరణ
 ప్రతి తెలుగింటిలో
 కరీం పదయినా తెలుగు పుస్తకాల ఉండేమని
 మనందరం ఉత్తమ దేశంతో కృషిచేస్తాం
 ఆ పరిమితి పుస్తకాలలో ఏ ఉత్తమోగ్నైనా
 యువభారతి సమకాలిని ఏ ఉత్తమైనా
 ఉండాలనే క్షేయంతో కృషిచేస్తాం

యువభారతి

ఈమోటి పాంపట్టుతిక సంస్థ
 క.సింగ్, పి.సి.వి.రాజు - 2